БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 257 (10318) | 1963 оной октябриин 30, среда | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй профессиональна союзуудай XIII съездэ

СССР-эй профессиональна союзуудай XIII съездын делегадуудые, тэдэнээр дамжуулан манай ороной баатарлиг хүдэлмэришэн ангиие, бүхы ажалшадые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет халуунаар амаршална.

Агууехэ Ленинэй зааһан замаар совет арад Коммунис партиин хүтэлбэреэр этигэл түгэдөөр дабшажа ябана. Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха талаар КПСС-эй XXII съездын баталан абаһан программые дүүргэхын тулада совет хүнүүд өөрынгөө шэн зоригто ажалые, үүсхэл зоригжолые, барагдашагүй хүсэ шадалые зорюулна. Манай Эхэ ороной экономическа хүсэ шадал шууд ургана, наука болон соёл культура шэнэ дээдэ шатада хүгжэн гараа, совет арадай байдал һайжаржал байна. Коммунизм байгуулгада амжагдаһан бүхы агууехэ туйлалтануудта совет общеcтвын эгээн лэ түрүү, эгээн лэ эмхитэй отряд болоһшо хүдэлмэришэн анги гол үүргэ дүүргэдэг.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, совет интеллигенциин угаа ехэ зохёон байгуулхы ажал, үйлэдбэриин, соёл культурын болон олониитын ажабайдалда туйлагдаһан манай амжалтанууд хүтэлбэрилгын һургуули, ажал эрхилэлгын һургуули, коммунизмын һургуули байха тухайнь агууехэ Ленинэй захяануудые нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байһан профсоюзуудай ажал ябуулгатай таһаршагүй холбоотой. Бүхы хэрэгүүдээ бүтээлгэдэнь партиин найдамтай түшэг тулгуури болоһшо профессиональна союзуудай габьяае КПСС үндэрөөр сэгнэдэг.

Коммунис байгуулалтын генеральна зорилгонуудые бэелүүлхын: коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын, коммунис ёһоной олониитын харилсаа тогтоохын, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ совет профсоюзууд эрхим туһа нэмэри оруулалсаха зэргэтэй.

Коммунис общество байгуулха гээшэ ажалшадай гараар, тэдэнэй эршэ хүсөөр, оюун бодолоор бүтээгдэхэ хэрэг болоно. Хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай үүсхэл эдэбхиие али болохоор дэмжэхэ, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, коммунис ёһоор ажаллалгын тухэл маягуудые хүгжөөхэ, совет хүнүүдэй коммунис ёһоор ажалладаг, ажаһуудаг боложо һураха гэһэн эрмэлзэлгые хүгжөөхэ, үйлэдбэриин түсэбүүд болон даалгабаринуудые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө, техническэ дэбжэлтэдэ үндэһэлэн ажалай бүтээсые али болохоор дээшэлүүлхын түлөө, продукциин шанар һайжаруулхын, өөрынь үнэ хямдаруулхын түлөө мүрысөө эмхидхэгшэд байха гээшэ профсоюзуудай гол зорилго болоно.

Үргэн олон ажалшадта хүтэлбэрилгын һургуули, ажал эрхилэлгын һургуули болоһшо профсоюзуудай үүргэ коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байһан үедэ хэмжээлэшэгүйгөөр дээшэлнэ. Арадай ажахын түсэбүүдые зохёолгодо, дүүргэлгэдэ, ажахые хүтэлбэрилгэдэ, предприятинуудые ударидалгада, ажалай хэм хэмжээнэй, хэрэглэлгын хэм хэмжээнэй хойноһоо хиналта бэелүүлгэдэ, партийно-гүрэнэй хиналтын хүдэлмэридэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадаха гээшэ профсоюзуудай уялга болоно. Саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөнүүдэй, ажалшадай зохёохы нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэриие улам һайжаруулха гүрэнэй болон ниитын хэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ дадалтай бололгодонь хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта туһалха, коммунис ёһоной олониитын өөрынь захиргаатай болохо хэрэгтэ тэдэниие бэлэдхэхэ шухала байна.

Профсоюзууд ажал ябуулгаяа эрхилхэдээ совет хүнүүдэй оюун бодолой эрилтэнүүдые бүри хүсэдөөр хангаха, ажалда, ниитын зөөридэ коммунис ёһоор хандадагаар, коммунизм байгуулагшын ёһо заншалай хуулиин нангин гол ёһонуудые наринаар сахидагаар тэдэниие хүмүүжүүлхэ тухай анхарал оролдолго гаргадаг байха ёһотой. Үйлэдбэриие задагайруулагшадтай, үмсынгөө зөөри арьбадхаха эрмэлзэлгэ гаргагшадтай, урдын абари заншал баримталагшадтай, манай урагшаа дабшалгада һаад ушаруулдаг бүхы юумэнүүдтэй профсоюзна организацинууд эрид шанга тэмсэл хэхэ ёһотой.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай материальна аша туһые болон эрхые хамгаалха, тэдэнэй ажал болон һуудал байдал һайжаруулха тухай оролдохо гээшэ профсоюзуудай нангин уялга болоно. Ажал тухай совет хуулинуудые сахилгын хойноһоо, гэр байрын болон культурна ажаһуудалай барилгын түсэбүүдэй дүүргэлтын, байра хубаарилгын хойноһоо хиналта шангадхаха, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэриие, хүн зониие коммунальна ажаһуудалай болон медицинскэ талаар хангалгые эдэбхитэйгээр һайжаруулха, ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ хойрог ёһоор, хамаагүйгөөр хандалгатай оролдосотойгоор тэмсэхэ шухала. Ажалшад эхэнэрнүүд хүдэлмэрилдэг-эхэнүүд, залуу хүдэлмэришэд тухай тусгаар анхарал хандуулдаг байха хэрэгтэй.

Улам ургажа байгаа зорилгонууд хадаа эмхидхэлэйнгээ ажал ябуулгын хэмжээе шууд дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриингөө онол аргануудые нарижуулан һайжаруулха, профсоюзууд доторой демократиие, шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлгые али болохоор хүгжөөхэ, профсоюзна ажабайдалда олониитын уялга дүүргэн ажаллаха ябадал үргэнөөр дэлгэрүүлхэ эрилтэ профсоюзуудай үмэнэ табина. Хэрбээ профсоюзна организаци бүхэн өөртэнь олгогдоһон үргэн эрхые, мүн арга боломжые хэрэглэн, коллективэйнгээ дайшалхы эмхидхэгшэнь бодотоор боложо, тэрэнэйнгээ үйлэдбэриин болон ниитын ажабайдалай бүхы таладань үдэр бүри нүлөөлдэг болоод байгаа һаань амжалтанууд хангагдаха байна.

Марксизм-ленинизмын, пролетарска нэгэдэлэй гол ёһонуудта, эб найрамдалай болон социализмын хэрэгтэ үнэн сэхэ байдаг дээрэһээнь Советскэ Союзда бүхы оронуудай арадууд ехэ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хандадаг.

Манай ороной профессиональна союзууд пролетарска интернационализмын нангин гол ёһонуудые хүтэлбэри болгон уласхоорондын профсоюзна болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүсэнүүдые эмхидхэн жагсаалгада эдэбхитэйгээр нүлөөлнэ. Совет профсоюзууд хадаа гадаадын оронуудай профсоюзуудтай интернациональна холбоо барисаагаа саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ, ангиин талые харан уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые, империализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай, национальна бэеэ даанхай байдалай, демократи болон социализмын түлөө тэмсэлдэ ажалшадай һанал нэгэдэлгые бэхижүүлхэ, пролетарска нэгэдэлые эмхигүй болгодог бүхы этэгээдүүдтэ эрид шанга сохилто үгэхэ ёһотой.

Коммунис партиин Центральна Комитет хадаа үрэ ехэтэйгээр ажаллахыень съездын делегадуудта хүсэнэ, совет профсоюзууд Коммунис партиие болон Советскэ правительствые тойруулан олониитэ ажалшадые улам нягтаар жагсааха, Амгалан байдал, Ажал, Эрхэ сүлөө, Адли тэгшэ эрхэ, Аха дүүгэй холбоон болон Зол жаргал хангадаг газар дээрэхи эгээн лэ үнэн зүб общество болоһшо коммунизмые байгуулхын түлөө бүри ехэ эршэтэйгээр тэмсэхэ гэжэ батаар этигэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Коммунизмын һургуули болоһшо совет профсоюзууд мандаха болтогой!

Совет общеcтвын гол хүсэн болоһшо Советскэ Союзай баатарлиг хүдэлмэришэн анги мандаха болтогой!

Парти болон арадай бата бэхи нэгэдэл мандаха болтогой!

Коммунизм шэн зоригтойгоор байгуулагша, эб найрамдалай болон газар дэлхэй дээрэхи бүхы ажалша хүнүүдэй зол жаргалай түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэгшэ агууехэ совет арадта алдар соло!

Коммунизм тээшэ урагшаа!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет.

СССР-эй профессиональна союзуудай XIII съезд

...Кремлиин Съезднүүдэй ...СССР-эй профессиональна ...XIII съезд октябриин 28-... ...дэлмэреэ эхилээ.

...мянга шахуу делегат — ... хүдэлмэришэн ангиин ...рта совет интеллигенциин ...ороной бүхы нютагуудһаа. Манай космонавтнуу...та ниидэлгэнүүдые хэһэн ... онгосонуудые байгуу...сэтэ Ангара болон Ени...үүдые хазаарлагшад, ехэ ...о предприятинуудые бод...нэ газар элдүүрилэгшэд, ...нанууд болон оюун ...нэ баялигуудые байгуу...легадуудай дунда бии.

...рон дотороо мэдээжэ боло...бэриин түрүүшүүл, шэнэ ...гшэд, элитэ ехэ эрдэмтэд, ...урын эдэбхитэд, агро...ачнууд, багшанар, профес... союзуудта нэгэдээд ком...йгуулжа байһан 68 мил...о ажалшадай бусад түлөө...жам ехэ зал соо һуури...лэн һууба.

... 80 оронһоо делегаци... ажаглагшад съездэдэ ...рациин түрүүлэгшэ Рена... болон генеральна секре... Сайян түрүүтэй Профсою...хэдэлхэйн Федерациин де... соо байлсаа.

... партиин XXII съездын ...шиидхэбэринүүдээр, КПСС-... Программаар зэбсэгжэһэн, ...н манай бүхы арадай ... үргэн далайсатайгаар ... ороһон гайхамшагта үе ...СР-эй профсоюзуудай XIII ...дэлмэреэ эхилбэ. Партиин ...ёһоор хүтэлбэриин, ажал ...н һургуули, коммунизмын ... болоһшо профсоюзуудай ...э эрхэ байдалда улам бү...дээшэлнэ.

Үглөөнэй арбан час. Нүхэд **Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, О. В. Куусинен, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Руданов, В. Н. Титов болон А. Н. Шелепинэй** зал соо орожо ерэхэдэнь делегадуул болон айлшад хүл дээрээ бодон зогсожо, тэдэниие нэрьесэ альга ташан угтаа.

ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ **В. В. Гришин** СССР-эй профсоюзуудай XIII съездые нээгдэһэн дээрэ соносхоо.

Гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшадые В. В. Гришин съездын зүгһөө халуунаар амаршалаа.

Нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Президиум съездын хүндэтэ президиумдэ нэгэн дуугаар, угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгагдаа.

Съездын хүтэлбэрилхы органууд — президиум, секретариат, редакционно болон мандатна комиссинууд һунгагдаа.

Зүбшэхэ зүйлнүүд болон хүдэлмэрилхэ гурим нэгэн дуугаар баталагдаа. Иимэ асуудалнуудые съезд хаража үзэхэ:

1. ВЦСПС-эй хүдэлмэри тухай тоосоон, коммунис общество үргэн далайсатайгаар байгуулжа байһан үедэ СССР-эй профсоюзуудай дүүргэхэ зорилгонууд.
2. Шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл.
3. СССР-эй профессиональна союзуудай Уставта хубилалта оруулха тухай.
4. Профессиональна союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй болон Шалгалтын комиссиин һунгалтанууд.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь **П. Н. Демичевтэ** үгэ үгтэбэ. СССР-эй профсоюзуудай XIII съездэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй эльгээһэн амаршалгые нүхэр Демичев делегадууд болон айлшадай нэрьемэ альга ташалган доро уншаа.

Зүбшэхэ зүйлэйнгөө нэгэдэхи пунктые съезд хэлсэжэ оробо. ВЦСПС-эй хүдэлмэри, коммунис общество үргэн далайсатайгаар байгуулжа байһан үедэ СССР-эй профсоюзуудай дүүргэхэ зорилгонууд тухай тоосоото элидхэлые ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин хэһэн байна.

**

Съезд үдэшынгөө заседани дээрэ Шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые шагнаа. Комиссиин түрүүлэгшэ **Я. С. Кувшинов** элидхэл хэһэн байна.

Удаань В. В. Гришинэй, Я. С. Кувшиновай элидхэлнүүд түшаа үгэ хэлэлгэн эхилээ.

Профсоюзуудай Москва городой соведэй түрүүлэгшэ **В. И. Крестьянинов,** Украинын профессиональна союзуудай соведэй түрүүлэгшэ **В. К. Клименко,** металлургическа промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ **В. А. Подзерко** болон бусад үгэ хэлээ.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин генеральна секретарь **Луи Сайян** съездын делегадуудые халуунаар амаршалаа.

Һүүлээрнь ВФП-гэй улаан туг съездэдэ барюулагдаа.

Тиигээд СССР-эй профсоюзуудай XIII съездын үдэшын заседани хаагдаа. Үглөөдэр съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ.

И. Артемов, В. Беляев, М. Рождественская, А. Сербин
(ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд).

...ЦСПС-эй хүдэлмэри тухай тоосоон, коммунис ...ство үргэн далайсатайгаар байгуулжа байһан үедэ ...СР-эй профсоюзуудай дүүргэхэ зорилгонууд

ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ нүхэр В. В. ГРИШИНЭЙ элидхэл

... профсоюзуудай XII съез...ноһоо хойшо дүрбэн жэл ...рөө гэжэ В. В. Гришин хэ...үе соо совет арадай болон ... түрэлтэнэй ажабайдалда ... түүхэтэ удха шанартай болоһон байна. Эдээн соо...лэ элитэ ... ехэнь гэхэдэ ...XXII съезд болоһон байна. ... хадаа марксистско-ленин...ин баялигта ехэ туһа нэ...лаа, коммунис байгуулал...анхи хараа замые тодор...партиин шэнэ Программые ...баа.

...I, XXII съезднүүдэй ха...КПСС-эй политическэ хэ...ай зүб байһые үнгэрһэн ... болоһон ушарнууд хүсэ...улаа. Советскэ Союзай ... парти, тэрэнэй дайшалхы ...дэр Никита Сергеевич ...түрүүтэй Центральна Ко...аа совет арадые ленинскэ ...шугамаар — коммунизмын ...шэ найдамтайгаар хүтэл...тарска интернационализ...иалис оронуудай, дэлхэйн ... болон хүдэлмэришэнэй хү... нэгэдэлые болон жагсаа...жүүлхэ тугые дээрэ үргэ...

... ороной ажабайдалай бүхы ...үдта партиин хүтэлбэреэр ...нзэгы ехэ, үнэхөөрөөл ре...мо шэнэдхэлгэнүүд тухай ...шин һануулаа. Партийна, ... ниитын ажабайдалда ле...римууд, хамтаараа хүтэл... гол ёһонууд һэргээгдэжэ, ...ахые тус тустаа, хойрог ...хүтэлбэрилдэг арганууд ...даа. Парти хадаа промыш... барилга болон хүдөө ...талбэрилгые шэнэдхэн ху...артийно-гүрэнэй хиналтын ... гол ёһонууд һэргээгдэжэ, ...лай-хүмүүжүүлгын хүдэл...һайжаруулха хэмжээнүүд ха...

...нис общество байгуулхын ...хы дэлхэй дээрэ эб най...бэхижүүлхын түлөө манай ...н арадай тэмсэлтэй про...льна союзуудай ажал ...таһаршагүй холбоотой юм. ...дэ СССР-эй профсоюзууд ...мон хүдэлмэришэд болон ...шадые нэгэдүүлнэ. Энэнь ...уудай XII съездын боло...хидэ орходоо 16 миллион ...он.

... экономикые хүгжөөлгэдэ ...ан томо амжалтанууд ту...алжэ үгэһэн эли тодо ба...дые элидхэлшэ дурдаа. ... түсэбэй дүүргэгдэхэ бай...ада абабал, табан жэлэй ... промышленностиин про...хы дээрээ 58 процентээр ...йна, тиихэдэ долоон жэлэй ...51 процентээр нэмэхэ гэжэ ...һан байгаа бшуу. Даалга...гуур 37 миллиард тухай ... продукци гаргагдаха бай... индустриин гол һалбари... металлургическа, нефтиин ...химическэ промышленнос...шина бүтээлгын, энергети...ци илангаяа горитойгоор ...атомна, электронно, ра...мышленность амжалтатай...ынэ. Хэдэн олон мянган ... түхэлэй машинанууд, ... приборнууд, автомати...элнүүд ухаалан зохёог...гдэдэг болонхой. Техни...ческэ хэмжээнэйнгээ талаар манай промышленность дэлхэйн экономикодо түрүү байдалтай болонхой. Англи, Франци, Итали, Канада, Япон, Бельги болон Нидерландын хамта дээрээ гаргаһанһаа ехэ продукци Советскэ Союз мүнөө гаргадаг. СССР США хоёрой үйлэдбэриин хоорондохи алгасалдаан бага боложол байһаар. 1962 ондо орон доторхи промышленна продукциин хэмжээн США-гай промышленна продукциин 63 шахуу процентынь шэнээн болоһон байха юм.

Предприятинууд болон барилганuудай үйлэдбэриин ажал ябуулгада, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай коллективүүдэй ажабайдалда профсоюзна организацинуудай дүүргэдэг үүргын бүри дээшэлжэ байһан тухай нүхэр Гришин хэлээ. Профсоюзуудай түбэй болон нютагай организацинууд ажахын болон түсэблэлгын органуудтай холбоо барисаагаа үргэдхөө, түсэблэлгын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ талаар профсоюзууд ехэ хүдэлмэри хэнэ. Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн тон ехэ далайсатайгаар дэлгэржэ байнхай. Мүнөө энэ хүдэлөөндэ 26 миллион үлүүтэй хүн—хоёр гү, али гурбан хүдэлмэришэн, алба хаагша бүхэнэй нэгэниинь хабаадана. 47 мянган предприяти, 250 мянган цех болон фермэ, 1.380 мянган бригада коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байнхай. 2.600 шахуу предприяти, 50 мянга гаран цех, отделени болон фермэ, 400 мянган бригада, коммунис ажалай коллективэй үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөөд байна. Предприятинууд болон барилганuудта олониитын хүсөөр хүдэлдэг хэдэн арбаад мянган конструкторска бюро, экономическа шэнжэлэлгэ хэхэ бүлэгүүд болон бусад зохёохы нэгэдэлнүүд хүдэлжэ байдаг. Техническэ дэбжэлтын болон үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулгын зорилгонуудые шиидхэхын тулада тэдэндэ миллион үлүүтэй инженер, техникүүд сүлөөтэй сагтаа түлөөһэгүйгөөр хүдэлдэг байна.

Олониитын үүсхэл эдэбхи хадаа коммунис байгуулалтын зорилгонуудые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ түгэлдэр хүсэн болоо гэжэ В. В. Гришин хэлээ. Металлургнуудай, нефтьшэдэй, химигүүдэй, горнятуудай, машина бүтээгшэдэй, бүд нэхэгшэдэй, барилгашадай ажалай баатаршалга гаргаһан жэшээнүүдые тэрэ дурдаа. Магниткын доменщигууд пеэшэнгүүдэй бүтээсые тон ехээр дээшэлүүлээ, энэнь США-гай эрхим предприятинуудайхида орходоо нэгэ хахад дахин ехэ байна. Нефтьшэд долоон жэлэй эхинһээ хойшо ажалай бүтээсые нэгэ хахад дахин дээшэлүүлээ. Химическэ промышленностьда дэлгэрһэн мүрысөөнэй үедэ ажалай алдарта хэрэгүүд бүтээгдэһэн байна. Кузбассай болон Донбассай горнягууд нүүрһэ малтан абалгаар дэлхэйн рекорднуудые тогтоогоо.

Профсоюзуудай организацинуудай үйлэдбэриин-ниитын болон экономическа хүдэлмэри тухай В. В. Гришин тогтожо хэлээ. Энэ хүдэлмэри һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд ехээр үргэдхэгдөө. Ороной ажахые түргэнөөр хүгжөөн дэбжээлгэдэ һаад ушаруулдаг хэдэн олон дутуу дундануud элидхэл соо заагдаһан түсэбүүдээ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалгабаринуудаа дүүргэжэ шададаггүй, гарзатайгаар хүдэлдэг предприятинууд болон барилганууд үшөөл олон бии гэжэ тэмдэглэгдэһэн байна. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын түлөө тэмсэлдэ эгээн лэ түрүү һалбаринууд болон үйлэдбэриие булюу ехээр хүгжөөхэ гээшэ тон шухала удха шанартай. Иимэ һалбари гэхэдэ, хамагай түрүүндэ химическэ промышленность болоно. Дүрбэ хахад жэлэй турша соо химическэ промышленностьда 250 шэнэ предприяти, цех, үйлэдбэри ашаглалгада үгтэһэн байха юм. Профсоюзуудай организацинууд химиин предприятинуудай барилгын ямараар хэгдэжэ байһанай хойноһоо һүүлэй үедэ хиналтаяа һуларуулһан байна. Нефтиин болон химиин промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК мүн лэ зохихо эдэбхи хэшээл гарганагүй. Минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха шэнэ предприятинуудые барилгын болон ашаглалгада үгэлгын болзорые хорооxын түлөө мүрысөө эхилһэн Невинномысска, Гродненско азотнотукова заводуудай, Кингисеппскэ фосфоритно руднигай барилгашад, хабсаргагшад болон химигүүдэй үүсхэлые али болохоор дэмжэхэ шухала.

Хүсэн түгэс промышленностьһаа гадна, бүхы талаараа хүгжэнги, ашаг сэхэтэй хүдөө ажахые байгуулха гээшэ коммунис общество байгуулха шухалын шухала эрхэ нүхэсэл болоно.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхэ дэлгэрэнгы программа зохёоһон КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй болоһон сагһаа хойшо мүнөө жэлдэ арбан жэл гүйсэбэ. Энэ үе соо орооһо таряа абалга 1953 ондо 5 миллиардһаа 1962 ондо 9 миллиард пүүд хүрэтэр, һү һаалга 10,6 миллионһоо 29 миллион тонно хүрэтэр, мяха абалга 2,1 миллионһоо 5,2 миллион тонно хүрэтэр нэмээ. Хүдөөгэй ажалшад мүнөө жэлдэ ехээр ажаллаһан байна. Гэхэ зуура, ороной олон районуудта сагай уларилай тон тааруугүй байһан дээрэһээ хараалһанайнгаа шэнээн хэмжээнэй орооһо таряа абажа шадаагүйбди.

Хүдөө ажахын жэлэй түгэсхэгдөөд байхада, хүн зоной хэрэглэмжые хүсэд хангажа шадахаар ороoһо тарян манайда бэлэдхэгдэхэ байна. Гэбэшье бидэнэр ороoһо таряа гамтайгаар гаргашалха, тэрэниие үрилгэдэ эсэргүү тэмсэл хэхэ, магазинууд болон столовонуудта олониитын хиналта шангадхаха, элеваторнууд болон складуудта ороoһо таряанай һайнаар хадаглагдахын хойноһоо хододоо ажаглан хаража байха, энэ хэрэгтэ профсоюзна эдэбхитэдые үргэнөөр хабаадуулха ёһотойбди.

Орониие хүдөө ажахын продуктнуудаар хангалгада совхозуудай үүргын дээшэлһэн тухай нүхэр Гришин хэлээ. Гүрэнэй худалдан абадаг хүдөө ажахын продуктнуудай 40 гаран процентыень совхозууд үгэдэг юм. Мүнөө жэлдэ гайхамшагта үрэ дүн туйлаһан хэдэ хэдэн түрүү ажахынуудые элидхэлшэ нэрлээ.

(Түгэсхэлынь манай газетын удаадахи номерто гараха)

Буряадай АССР-эй зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сесси

Үсэгэлдэр Соведүүдэй хоёрдохи байшангай Ехэ зал соо Буряадай АССР-эй зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сесси боложо үнгэрбэ.

Республикын хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **К. Л. Барьядаевай** элидхэл дурсагдаһан сесси дээрэ табигдаба. Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн болоо.

Арад зоной ажана байдалые улам һайжаруулха тушаа парти болон правительствамнай саг үргэлжын анхарал хандуулна гэжэ депутат нүхэр **С. М. Хабалов** (Павловска округ) тэмдэглэхэ зуураа, энэ хэлэһэнээ Улаан-Үдэ хотын ажабайдалай олохон жэшээ баримтанууд дээрэ элирхэйлэн харуулба.

Гэбэшье үшөөл усадхагдаагүй дутагдалнуудһаа олон гэжэ нүхэр Хабалов тэмдэглээ. Нэн түрүүн ажаһуудалай эрилтэ хангаха шэнэ предприятинууд үсөөнөөр баригдана.

Депутат нүхэр Бизюкин Н. И. (Шишковско округ) хүдөө нютагуудтахи дутагдалнууд тушаа онсо тогтобо.

Совхозуудта хүүгэдэй саад, яслинуудай үсөөн дээрэһээ олохон эхэнэрнүүд ниитын ашаг туһатай ажал хүдэлмэридэ хабаадалсанагүй. Зарим хүдөө тосхонуудта столово, бани гэхэ мэтэ огто үгы. Нютагайнь Соведүүд иимэ байдалые хамаагүй тэсэнэ. Энээн тухай баримтануудые Мухар-Шэбэр, Хяагтын аймагуудһаа олоор дурдаба.

Депутат нүхэр **Бадмаева З. В.** (Үдын урда бэеын округ) хүдөө тосхонуудые врачнуудаар, барилга һайнтай больницануудаар түгэс хангаха ёһотойбди гэбэ. Удаань депутат нүхэр **Аюров Б. Т.** (Витимэй округ) үгэ хэлэхэдээ, мал ажалай точконуудта байрын һайн гэрнүүдые хүсэд хүрэхөөрнь бариха, ажаһуудалай эмхинүүдэй кадрнуудые тусхай бэлэдхэхэ, һургуулинуудые бариха хэрэг үргэдхэхэ тухай онсолон хөөрэбэ.

Мүн депутат нүхэд **Крылова Н. С.** (Хонхолын округ), **Маслов Г. Ф.** (Горхоной округ), **Воронин Г. И.** (Багдаринай округ) болон бусадай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар дэлгэрэнгы тогтоол баталагдан абтаба.

Удаань Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинууд болон Указ баталагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэ сессиин заседаниин зал соо.

В. ЗОРКИНОЙ фото.

Кремлиин Ехэ ордон соо болоһон уулзалга

МОСКВА, октябриин 28. (ТАСС). Мүнөөдэр Кремлиин Ехэ ордоной Георгиевска зал соо Цейлоной премьер-министр госпожа Сиримаво Р. Д. Бандаранаикын хүндэдэ Советскэ правительство уулзалга үнгэргэбэ.

Уулзалга дээрэ нүхэд Н. С. Хрущев һамгантаяа, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский, Н. М. Шверник болон Совет гүрэнэй бусад ажал ябуулагшад, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд байлсаа. Мүн зал соо СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэгшэдэй толгойлогшонор байлсаба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, Цейлоной премьер-министр госпожа Сиримаво Р. Д. Бандаранаике уулзалга дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Советско-цейлонско хамтын коммюникедэ гар табигдаба

МОСКВА, октябриин 28. (ТАСС). Кремлиин Ехэ ордон соо советско-цейлонско коммюникедэ мүнөөдэр гар табилга болобо. Тэрэ коммюникедэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, Цейлоной премьер-министр Сиримаво Р. Д. Бандаранаике гар табяа.

Монгол ханинараймнай айлшад

МОСКВА, октябриин 28. (ТАСС). Монгол-совет хани барисаанай общеcтвын центральна соведэй уряалаар хариин гүрэнүүдтэй культурна холбоо барисаанай ба совет-монгол хани барисаанай общеcтвонуудай делегаци Монголой Арадай Республика самолёдоор ошобо. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. Г. Игнатов тус делегациие толгойлно.

Советскэ Союзһаа ерэһэн айлшад МНР-тэ үнгэргэгдэжэ байһан монгол-совет хани барисаанай һарада хабаадалсаха юм.

Хани ёһоной харилсаан

Совет-непальска хамтын коммюнике

СССР-эй правительствын уряалаар Непалай хаан засагта правительствын премьер-министр ба гадаадын хэрэгүүдэй министр доктор Тулси Гири, тэрээнтэй суг ябалсагшад гүрэнэй хэрэгээр Советскэ Союз ерэһэн байна. Непалай хаан засагта правительствын премьер-министр, гадаадын хэрэгүүдэй министр доктор Тулси Гири октябриин 23-һаа 26 хүрэтэр СССР-тэ байха зуураа, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевтэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневтэй уулзажа, хөөрэлдэһэн байна.

Доктор Тулси Гири хоёр гүрэнүүдэй хоорондохи аша үрэтэй харилсаа холбооной удха шанарые онсо тэмдэглэхэ зуураа, Советскэ Союзай туһаламжаар Непалда энергетическэ, промышленна предприятинуудай, госпиталиин баригдажа байһанда Советскэ правительствада баясхалан хүргөө.

Доктор Тулси Гири оронойнгоо үндэр түрэлтэ хаан Махендрын нэрэһээ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневые өөһэдтэнь таатай сагта Непал айлшалхыень уриба.

Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев энэ уряалыень хүндэтэй дээрэ тогтоон абаа.

Октябриин 25-да Москвада абтаһан совет-непальска хамтын коммюникедэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, Непалай хаан засагта правительствын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Тулси Гири гар табяа.

(ТАСС).

Экономико хүгжөөхэ асуудал коммунистнуудай гол анхаралда

Байгша оной октябриин 23-да Хяагтын үйлэдбэриин управлениин партийна 2-дохи конференци боложо үнгэрбэ. «Гээгдэнги колхоз, совхозуудай экономикые хүгжөөхэ зарим асуудалнууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай Президиумдэ нүхэр Н. С. Хрущевой бэшэһэн бэшэг дотор табигдаһан заабаринуудые бэелүүлхэ талаар партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тушаа парткомой секретарь нүхэр **Баирбиликтуевай** элидхэл конференциин делегадууд зүбшэн хэлсэбэ.

I. АЖАХЫНУУДАЙ ГЭЭГДЭЛ — КАДРНУУДҺАА БОЛОНО

Ниитынгээ адууһа мал үсхэбэрилжэ, таряанай ургаса дээшэлүүлжэ, тэрэнэйнгээ үндэһөөр мяха, һү, нооһо болон бусад продуктнуудай абалгые эрид дээшэлүүлхэ гэһэн түсэб хараа жэл бүхэндэ абадаг байбашье һаа, «Эрдэм» колхоз һүүлэй гурбан жэлэй туршада бүри өөдэлхөөэ болинхой. Энэ колхозой ниитын ажахые хүгжөөжэ, экономикыень үргэхэ тушаа колхозой парторганизаци, партиин аҕсан Сэлэнгын райком, мүнөө Хяагтын хүдөөгэй парткомшье хадаа эдэ жэлнүүдтэ али зэргын олон шиидхэбэринүүдые абаа гээшэб?!

Теэд хубилалта болоо гү? Бүри отто болоогүй, абтаһан тогтоолнууд, хэмжээ ябуулганууд ямаршье аша туһа үзүүлээгүй. Харин энэ ажахын бүри гүнзэгы гээгдэлдэ орожо байһые тоо баримтанууд гэршэлнэ.

Жэшээлбэл, хэрбээ 1960 ондо гектар бүриһөө 5,1 центнер орооһо хуряажа абаһан байгаа һаа, энэ жэлдэ 4,3 центнертэе оробо, кукурузын набша намаа тиихэдэ 91,4 центнер га бүриһөө абаһан һаа, мүнөө 18 центнер хуряагаа. Энэ жэлдэ га бүриһөө 2,8 центнер үбһэ соможо абаһан байна. 1960 ондо 4,4 центнер байгаа. Мал ажал дээрэ абажа хараха болоо һаа, 1960 ондо үнеэн бүриһөө 1672 литр һү һааһан байбал, байгша оной юһэ һара соо 833 литр һаанхай. Үхэрэйнь тоо минил 43 толгойгоор нэмээ, харин хонидынь аяар 6160 толгойгоор хороо. Үнгэрһэн гурбан жэлдэ энэ колхоз 650 үхэр, 14460 гаран хони гарзалуулаа. Энээнһээ боложо һү, нооһо абалга ехэ болохынгоо орондо, харин тэрэнь уруугаа ороһон зэргэтэй.

Иимэ байдал юун дээрэһээ болоно гээшэб? Газар уһанииньшье, колхозойнь гэшүүдэйшье тоо дээрэ тиимэ энэ гэхэ хубилалта болоогүй ха юм. Харин тиихэдэ колхоз гүрэнһөө энэ үе соо нилээд олон шэнэ трактор, комбайнуудые, мүн бусад техникэ абаһан байха. Зүгөөр үнгэрһэн гурбан жэл соо 4 түрүүлэгшэ һэлгэһэн байна. Тэдэнэр тус тустаа дунда зэргээр 9—9 һара хүдэлһэн болоно.

Теэд артелиин эзэд — колхознигууд иимэ юумын болоод байхада юун гэжэ бододог байгааб? Зарим нэгэниинь колхозойнгоо саашадаа хүгжэхэ аргадань этигэхээшье болишоһон зэргэтэй. Зарим нэгэн иимэ байдалые һамбаашалжа, өөрынгөө хубиин ажахые хэтэртэр баяжуулаад, колхоздоо һали боли хүдэлһэн нэрэ зүүгээд байдаг заншалтайнууд болонхой.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд болгон шадабаригүй, эдэбхи үүсхэлгүй хүнүүдые табидаг ушар ажахын гээгдэлдэ ороһон гол шалтагаанниинь болоно. Илангаяа колхозой түрүүлэгшэ болохо хүнүүдые шэлэн абахадаа, дээдэ зургаанууд тодорхойлбол, партиин аҕсан райком тон харюусалгагүйгөөр хандаһан байна. Энэ жэлдэ хүдөөгэй партком, үйлэдбэриин управлени тус колхозые һайн хүтэлбэрилэгшэдөөр буридүүлхэ зорилгоор зарим тэды хэмжээ абаа. Мүнөө эндэхи хүтэлбэри шэнэлэгдээ, колхозой экономико һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулганууд хараалагдажа, түрүүшын алхамууд хэгдэжэ эхилбэ.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд тус управлениин «Дружба» колхоз, Пограничнэ совхозой гээгдэлдэ ороод байһан ушар шалтагаанууд тухай онсо тоггобо. Эдэ ажахынууд үйлэдбэриеэ һайжаруулха, экономикоёо хүгжөөхэ арга боломжотой. Гэбэшье малынь хороно, ашаг шэмэнь жэлһээ жэлдэ доошоо ороно, олзо доходынь мүн лэ шэмэнэгүй бшуу. Ажалай жаяг заршам тон һула, ажалай түлөөһэн гуримшуулагдаагүй, материальна талаар ажалшадые урмашуулха хэмжээн хүсэндөө ороогүй.

II. АЖАХЫ БҮХЭНДЭ НЭГЭ ЯНЗААР ХАНДАХАДА

Зарим ажахынуудай гээгдэлдэ ороһон шалтагаануудые элирхэйлхэтэеэ хамта, саашадаа ямар аргаар, хайшан гээд ушарһан гээгдэлһээ гараха байһан хэмжээнүүд тухай делегадууд тэмдэглэһэн байна. Тиихэдээ нүхэр Н. С. Хрущевой бэшэг дотор табигдаһан зорилгонуудай гүнзэгы удха шанартай байһые тон зүбөөр ойлгожо абаһаниинь тобойн харагдана. Украинын, Хмельницкиин үйлэдбэриин управлениин ажалшадай уряае дэмжэжэ, 1,5—2 жэлэй туршада экономико һулатай ажахынуудые гээгдэлһээнь гаргаха гэһэн тэмсэлдэ хамсыгаа шуужа орохо ёһотойбди гэжэ мэдүүлбэд.

Тиихэ зуураа, республикын дээдэ зургаанууд, үйлэдбэриин управлени, хүдөөгэй партком хадаа хуушан гуримаараа ажахынуудаа хүтэлбэрилһэн зангаараа, зарим ажахынуудай онсо өөрсэ эрхэ байдалые, тэрэнэй гол шэглэлые хараадаа абадаггүй, бүхы колхоз, совхозуудта нэгэ тэгшэ хэмжээтэйгээр хандана гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

— Манай совхоздо үгтэһэн түсэб дүүргэдээ болодогшье һаа, айхабтар ехэ хэмжээнэй зөөри зөөнэ гаргашалагдажа бүтэнэ, абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн түсэбөөр хараалһанһаа һураггүй дээшээ гарашана. Үнгэрхэдөө орооһо, мяха, һүнэй өөрынь үнэ гүрэнэй бэлэдхэлэй сэнһээ үнэтэй. Энэ юунһээ болоноб гэхэдэ, дээдэ зургаанууд манай совхозой эрхэ байдалые хараадаа абангүй түсэб даабари үгэнэ ха юм. Манай ажахы хонинной совхоз гэжэ нэрлэгдэдэг. Гэбэшье таряанай газар үргэдхэхэ гээд дээрэһээ эрилтын бууухада, тэрэнине ажахы бүхэндэ тэгшэлээд лэ хубаажархидаг гурим тогтоогдонхой. Элһэн газартайшье һаа, һүүлшын жэлнүүдтэ таряалангаймнай хэмжээн хоёр дахин ехэ болгогдоо. Иигэһэнэй гэмээр болоно, энэ жэлдэ центнер ороһон бүхэнһөө 1 түхэригэй гарзада орообди, — гэжэ Хяагтын совхозой директор нүхэр **Афанасьев** хэлэбэ. — Иимэ хүтэлбэри ажахыгаа туехай шэглэлтэй болгохо хэрэгтэмнай манда түбэг татана. Нэгэ доро таряалангай газар үргэдхэхэ, үхэр болон гахай үсхэбэрилхэ гээшэ тон хүндэ хүшэр хэрэг болоно. Тэрээнһээ дулдыдажа гол һалбари—хонин ажал зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр эрхилэлгэ хойшо татагдана бшуу. Ушар иимэһээ ажахые ёһын тэдыдэ, багсаад гээд лэ хүтэлбэрилхэ ябадалда эсэс табиха хэрэгтэй, — гэжэ тэрэ дурадхаба.

Өөһэдынгөө ажахы бүхэнэй өөрсэ ондоо эрхэ байдалые мэдэдэггүй, гансал түсэб дүүргэхын хойноһоо хүсэдэг заншалай хойшолонтой байдаг ушар, тушаа Пограничнэ совхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир—агроном нүхэр **Кудинова** тоггобо. Тэрэ иимэ жэшээгээр баримталба. Үнгэрһэн хабар хуурай, һалхитай байгаа һэн. Тиимэһээ үрэһээ эрхэ бэшэ хэраэһэлүүлэн тариха хэрэгтэй байгаа. Гэтэр совхозой директор нүхэр Кривогорницын түсэбөө түргэн дүүргэхые оролдожо, сеялкаеэ нэгэл тээшэнь ябуулжа үрэһэ тариха гэһэн захиралта үгөө. Үрэһээ хэрээһэлэн тариһан заримашуулые директор хэһээһэншье байха. Теэд нүхэр Кудинова тэрэ үгыень дуулангүй, өөрынхеэрээ байжа, бүхы газараа хэрээһэлүүлэн таряад, намар совхоз соогоо эгээл һайн ургаса абаа.

Августда үнгэрмэ халуун боложо, таряан эртэ эдеэшэһэн ушарһаа уртасые амяарлан хуряалга хэһэнэй хэрэггүй байбашье һаань, эрхэ бэшэ амяарлан хадаха захиралта директорэй зүгһөө табигдаа һэн. Тэрэ захиралтые хуули ёһо болгогшод таряа хуряалгаяа октябрь гаратар үнжагайруулаа, гектар бүриһөөнь 6—7 центнер орооһо абаа. Тиихэдэ сэхэ комбайндажа орогшод гектар бүриһөө 10—11 центнер орооһо хуряаһан байха юм.

— Партком болон үйлэдбэриин управлени дунда зэргын экономикотой ажахынууд тушаа һаналаа табингүй. Харин тиимэнүүд ажахынуудай түрүү зэргэдэ гарахань тон бэрхэтэй. Манай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозые дундуур артель гээд тоолодог. Үнэндөө бидэнэй туйлаһан үрэ дүн хүршэ Хүдэриин совхозойхиһоо һураггүй доогуур юм,—гэжэ тус колхозой парткомой секретарь нүхэр **Ранжуров** тэмдэглэбэ. Дундуур ажахынуудта иигэжэ нэгэ хэмээр хандажа болохогүй, иимэ сэгнэлтэ һайн юумэндэ хүргэхэгүй гэжэ тэрэ ажаглалта хэбэ.

III. ЭКОНОМИКЫН ХҮГЖЭЛТЭ — БҮГЭДЫН ХЭРЭГ

Гээгдэнги ажахынуудай экономикые үргэхэ хэрэг хадаа бүгэдэ арадай хэрэг мүн гэжэ конференциин делегадууд һаналаа нэгэдэн мэдүүлбэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөлгэ иматтал олониитын нэтэрүү шанга, эршэтэ ажалһаа дулдыдаха байна. Тиимэһээ 1964 ондо һайн ургаса хуряажа абаха, малайнгаа тоо толгой олошоруулха ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө мүнөөнһөөл хүсэлэл оролдолгоёо онсо хандуулха шухала гэжэ конференци тоолоно.

— Украинын, Хмельницкиин үйлэдбэриин Управлениин ажалшадай үнэтэ үүсхэл хүндэтэйгөөр хүлеэн абаха зуураа, манай Ноёхоной колхознигууд ойрын эдэ жэлнүүдтэ ниитынгээ адууһа мал эрхилэлгэ дээрэхи гээгдэлые сүм зайсуулхабди гэжэ үгэеэ үгөө,—гээд, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Хайдапов** ахилнэ.—Мүнөө үедэ мал а... мнай үрэ дүн тон хилбарх... на, ашаг шэмэ багатай, үс... абанабди. Мал ажалай пр... абалгые 100 гектар газарай ... гээр тодорхойлдог болохо ха... Тиигэбэл газар баялигнай а... ехэтэйгээр эдлэгдэдэг болохо...

Гээгдэлһээ гараха талаар ...на организациин болон ... ажалшадай бэелүүлжэ эхил... рүүшын алхамууд тухай Х... совхозой директор нүхэр ... тоггобо. Тус ажахы һүүлэй... жэлдэ хүдөө ажахын прод...дые абаха, гүрэндэ тушааха ... дүүргэжэ шададаггүй бай... Харин совхозой хүдэлм... габшагай нэтэрүү ажалай ... һаар мүнөө гээгдэлһээ гара... лээбди.

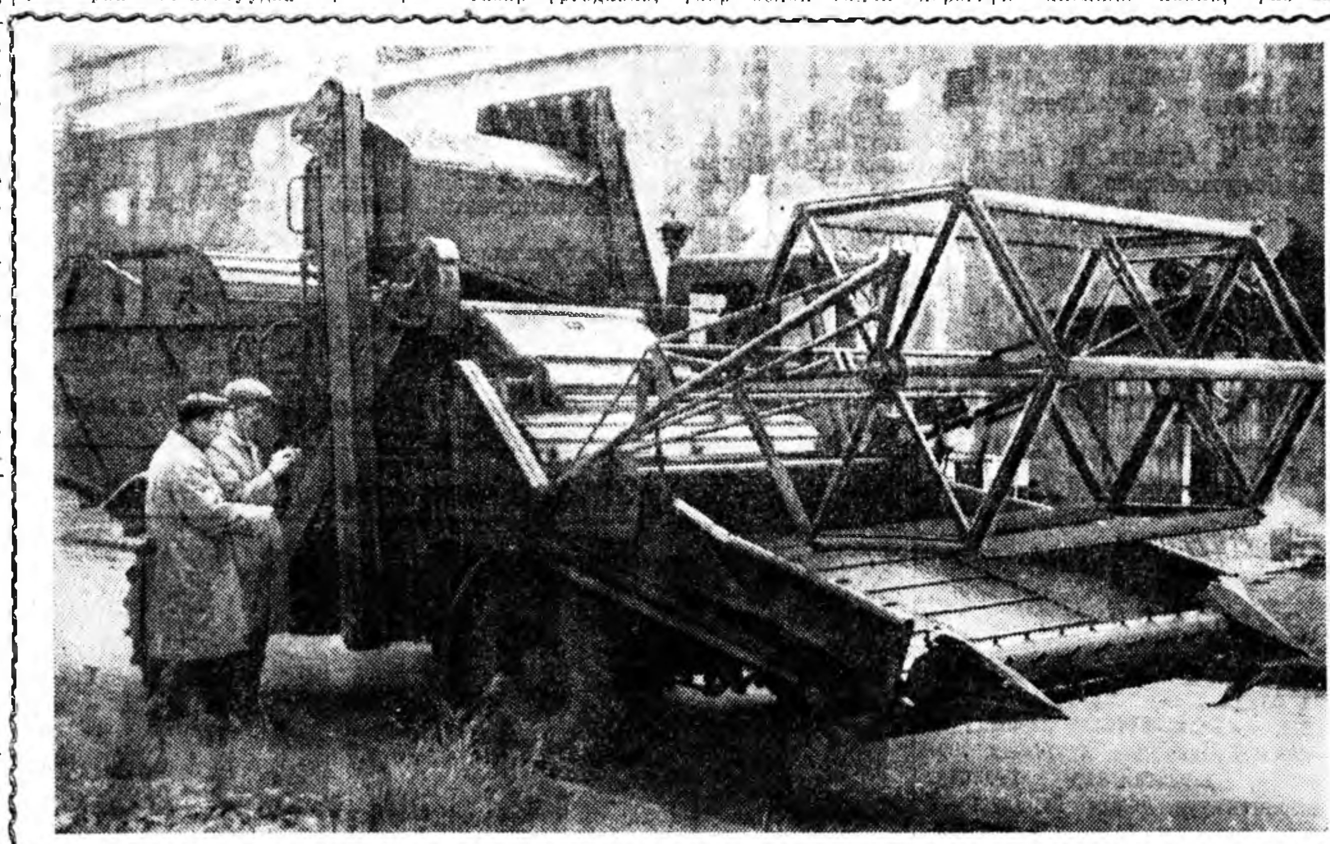
— Ажахынгаа экономико... жөөхэ арга боломжо дүүрэн б... түрүүлэн ажахынгаа зарим... нинүүдые тусхай шэглэлтэй... хо, газараа ехээр уһалдаг... тиигэжэ орооһо таряа, ма... жээл ехээр хуряажа абаха ... Хэрбээ Алтайн отделенидэ үй...рэ багахан хаалта барибал, ... таряалангай газар ехээр уһа... болохо, орооһо абалгые а... центнерээр дээшэлүүлжэ ... аргатай байнабди. Зүгөөр ... бэелүүлхэ таладамнай х... парткомой, үйлэдбэриин у...ниин туһаламжа хэрэгтэй... нүхэр Елизов эрилтэ табин...

Сэлэнгын совхозой ... фермын зоотехник нүхэр З... өөрынгөө коллективэй ажал...мэри тухай тогтохо зуураа, ... целинстрой» трестын хан... хүдэлмэри шүүмжэлбэ. Тиим... дина» колхозой түрүүлэгшэ ... **Агафонов** өөһэдынгөө хүрша... «Дружба» колхозой ямар ш...наар гээгдэлдэ ороһон тухай... на» колхозой байдалтай ... байгаад, тодо һонороор эли... Нэгэ эрхэ байдалда зэргэ... гаад, «Дружба» колхозой ... ороһондонь хүршэнэрэйнь ... наагаа зобонги байһые мэ...

Аймагай прокурор нүхэр Б... Бүрдэнэй совхозой пар...зациин секретарь нүхэр Бу... управлениин партийно-гүрэ...налтын комитедэй түрүүлэ... хэр **Санжиев** гэгшэд ко... дээрэ үгэ хэлэбэ.

Конференци дээрэ КПСС-... мой секретарь нүхэр **Власов** ...лэһэн байна.

А. АНДОХИ...
манай...

Тулын комбайнай завод хүдөө ажахыда зорюулан машинануудые жэл ерэхэ тудам олоор гаргана. Энэ жэлдэ 14 мянган үргэн абасатай «ЖВН-10» болон 10 мянга гаран «ЖБН-6» гэжэ навесной жаткануудые бүтээжэ гаргаа. Эдэнэр Кубаниин, Доной, Ставрополиин, ороной бусад районуудай полинуудта хэрэглэхэдэ таарамжатай байха юм. Гадна заводто хүдөө ажахын шэнэ түхэлэй машинанууд бүтээгдэнэ. «КПН-2» гэжэ комбайн заводто амжалтатайгаар туршагдаа.

ТАСС-ай фотохронико.

Ажалдаа һубэлгэн, зондоо хүндэтэй

Хүн зонойнгоо эмхидхэлээр Таһархайн отделени «Восточные Саяны» колхоз соогоо эли бодо илгарна. Энэ жэлдэ үбһэ бэлэдхэлгээр, тарла хуряалгаар таһархайнхид бултанһаа түрүүлһэн. Таһархайн һаалишад 9 һарын туршада гүрэндөө 1872 центнер һү үгөө, дүрбэдэхи кварталда үшөө 800-гаад центнер һү худалдаха, тиигэжэ социалис уялгаяа сохом бэелүүлхэ аргатай. Эхэ орондоо мяха тушааха уялгаяа дүүргэхын тула малшад мүн лэ халуун оролдолго гаргана. Үндэгэ худалдаха түсэбөө тус отделени холо үлүүлээд, дүн хамта 111600 үндэгэ оруулаа. Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлээр түгэс һайн гэжэ тусхай комиссяар һая таһархайнхид сэгнүүлһэн байна.

— Отделениин ажал хэрэгэй урагшатай һайнаар ябаха ушар колхознигуудай ажалые шадамараар эмхидхэһэн, ажахын доторой арга боломжые һайнаар элсүүлһэн ябадалһаа хангагдана. Эндэ отделениие эрхилэгшэ нүхэр Дымбрыл Сандановичь Андыковай оорынь хубита, оролдолго бага бэшэ. Хүн зондоо хүндэтэй, ажалша бэрхэ Дымбрыл Сандановичь гансал ажал хүдэлмэриин тала хараад ябадаггүй, харин колхознигуудай дунда ехэхэн идхалга ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг бүхэноо хэдэг юм гээ һаа, үлүү һайрхалта болохогүй,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Б. Н. Цыденов хөөрөө бэлэй.

Нүхэр Андыков отделениингээ эхин партийна организациин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн колхозой экономико шудалха кружогой пропагандистаар мүнөө хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Тэрэ кружогтонь 23 хүн һуралсана. Һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ эдэнэр бултадаа колхозойнгоо, отделениингээ эрхэ байдалһаа абтаһан тодорхой баримтануудтай һонирхолтой лекцинүүдые шагнадаг, ажахын олон асуудалнуудые дэлгэрэнгыгээр хэлсэдэг, зарим нэгэнэйнь зүбшэл, дурадхалнуудые колхозой правлениидэ, партийна организацида оруулдаг байгаа. Нүхэр Андыков шагнагшадтаяа хамта Таһархайда шубуунай тусхай фермэ байгуулхые дурадхаа һэн. Адуун ажахые шадамараар эрхилбэл, ехэ олзо доходтой гэжэ алиншье талаһаань тайлбарилан тооложо үзөөд, кружогто ябалсагшад адуунай харууһалгые һайжаруулха тушаа дурадхалнуудые отделениин совет оруулаа бэлэй. Тиин мүнөө адуун һүрэгэй энэ жэлэй түл түрэсэ нёдондонойхиһоо хоёр дахин олоор абтаа. Энэ мэтэшэлэн аша туһатай дурадхал һанамжанууд нэн түрүүндэ пропагандист Дымбрыл Сандановичай халуун эдэбхи үүсхэлһээ эхитэй. Шэнэ жэлэй түрүүшын хэшээлнүүд урданайхи шэнги эмхитэй гуримтайгаар үнгэржэ, хүдөө ажахын артелиин экономикын шухала асуудалнууд улам гүнзэгыгөөр үргэгдэжэ эхилээ. Тиихэдэ мал ажал дээрэхи хүндэ хүшэр хүдэлмэриие онъһожоруулха, хүдөөгэй барилгада хэгдэдэг гаргашые хямдаруулха, шанарынь һайжаруулха тухай асуудалнуудта илангаяа онсо анхарал мүнөө жэл хандуулагдаха байна.

Кружогой пропагандистын хүндэтэ уялга дүүргэн, нүхэр Андыков партийна эхин организациингаа диилэнхи коммунистнуудтай ойлгууламжын, политическэ ехэхэн хүдэлмэри ябуулхаһаа гадна, отделениингээ бүхы ажалшадтай нягта барисаатай, хэн ямар хүсэлтэй, эрилтэтэйб гэжэ тодолон мэдэхые хододоо оролдодог юм. Шубуунай фермэ тогтоохо болоод, шэнэ байра түргэн саг соо бодхохо зорилгын гарахада, нүхэр Андыков Таһархай тосхонойнгоо наһажаал дархашуулда арга туха соогоо хамһалсахыень хандаһан байна. Үндэр наһатай арбаад гаран үбгэд өөһэдынгөө һайн һаналаар звено эмхидхэжэ, гурба һара хахад соо шорыншье модогүй байһан газарта 10 мянган эмэ тахяа байлгаха багтаамжатай шэнэ түхэлэй байра бодхоогоод, мүнөө ашаглалгада үгөө.

Зунай бэлшээри уйтан гэжэ һаалишадай ходо гомододог асуудалые хайшан гэжэ бодото дээрэнь шиидхэхэ зэргэтэйб гэжэ нүхэр Андыков үргэн хэлсээ тосхоной ажалшадай зүбшэлдэ табижа, тэндэ дурадхагдаһан һанамжын үндэһөөр энэ жэл урдань хэрэглэгдэдэггүй байһан 300 гектар бэлшээри ашаглагдаа. Хойморой намагай бэлшээридэ һаамхай үнеэдые һаадгүйгөөр гаталуулхын тулада унуули шабартай долоон хэһэг газарта тосхоной ажалшад воскресник эмхидхэжэ, 300 метр уһа шабар газарые модоор хушаһан байна.

Олоной хүсөөр бүтээгдэхэ бусадшье хэмжээ ябуулганууд отделениие эрхилэгшэ нүхэр Андыковай ударидалга, үүсхэлээр бэелүүлэгдэдэг заншалтай. Энэ намаршье хартаабхын ургаса хуряаха сагай болоходо тосхоной гэрэй эзэн эхэнэрнүүд бүгэдөөрөө эдэбхитэйгээр оролсожо, богонихон саг соо 26 гектар хартаабха хуряаһан байна.

Таһархайн ажалшад ойрын хоёр жэл соо тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохобди гэжэ Толтойн сомсоветэй бүхы ажалшадта һаяхан хандалга гаргаа. Тэрэнь сомоной Советэй һүүлшын сесси дээрэ һайшаагдаад, энэ үнэтэ үүсхэлые сомоной бусад һууринуудта дэлгэрүүлхэ гэһэн тогтоол абтаа.

Таһархайнхид имагтал өөһэдынгөө хүсөөр 250 хүнэй һууритай клуб барижа, 1964 ондо бүтээхэ, 80 хүүгэдэй байха ясли ашаглалгада үгэхэ гэжэ уялта абаа. Энэ оной ноябриин эхиндэ хамтын бани түгэс бэлэн болгохо юм. Хойто хабартаа тосхонойнгоо бүхы үйлсэнүүдтэ тротуар дэбдихэ, айлнуудай гэр бүхэн тушаа, үйлсэнүүдтэ модо тариха, бүхы хото хорёонуудыень нэгэ түхэл янзаар (штакетнигүүдээр) бариха гэһэн зорилгые хүсэлдүүлхын тула мүнөөнһөө бэлэдхэл хэгдэжэ эхилээ. Айлнууд газаагаа жэмэстэ модо тариха, хубиин огородые болюулжа, хамтын огород эмхидхэхэ гэжэ тогтоогоо. Эдэ бүхы һайшаалтай хэрэг ябуулганууд мүн лэ нүхэр Д. С. Андыковай үүсхэлээр хэгдэнэ. Тиигэжэ тосхоной хүн зон бултадаа һуурин газараа болбосон түхэлтэй болгохын тула юу хэхэеэ, хайшан гэжэ тэрээндэ өөрынгөө хубита оруулхые доро дороо мэдэжэ абанхай, мүнөө бодотоор бэелүүлэлсэжэ эхилэнхэй.

Ц. ДУГАРОВ.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной октябриин 30.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ—ХАРЮУСАЛГАТАЙ ШАЛГАЛ...

ЗООТЕХНИЧЕСКЭ ЗААБАРЯАР

— Петр Цырендашиевич, Москва ошохымни урда үнеэдые һааха найдамтай хүниие оложо үгыт,—гээд набтархан бэетэй, хүрин шарайтай наһажаал һаалишан колхозой түрүүлэгшэ П. Ц-Д. Хайдановта хандаба.

Зүб хэлэнэт, Хандацу Гыденовна, һанаагаа бү зобогты, фермые даагша Вениамин Евдокимович энэ асуудал хэдэн үдэрэй урда шиидхэһэн юм. Үнеэдэйтнай һүн доошолхогүй. Найдамтай һаалишан байха. Пенсидэ гараxаһаа урид ниислэл хотоёо хаража, һанаа амар ябаад ерэгты, — гэжэ түрүүлэгшэ харюусаба. Иимэ хөөрэлдөөн Хяагтын үйлэдбэриин управлениин XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой контородо болоһон байна. Үнинэй һаалишан Х. Г. Цыдынова эндэхи томо үүлтэртэ малай фермэдэ хүдэлһөөр гуша гаран жэл болоо. Тэрэ бэрхэ шударгы ажалаараа шалгаржа, нютагайхинайнгаа дунда хүндэтэй болонхой. Юһэ һарын туршада үнеэн бүриһөө 2479 литр һү һаажа, абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргээд, колхозой һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ. Тэрээнтэй сугтаа хүдэлдэг һаалишад Хандацу Цацаева—2253 литр, Дарицу Будаева—1958 литр, Церен-Ханда Эрдынеева—1832 литр, Ц. Очирова—1952 литр һү һаагаа.

Эдэ түрүү һаалишадай оролдолгын ашаар Ноёхоной фермынхид жэлэйнгээ уялга дүүргүүтэй байна. Жэшээлхэдэ, 206800 килограммай орондо 184576 килограмм һүн абтаа.

— Агууехэ Октябриин 46 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэбди, — гэжэ фермые даагша коммунист Вениамин Евдокимович Аверин найдамтайгаар мэдүүлнэ. Мүнөө эндэ сүүдхэдээ дунда зэргээр 500 гаран килограмм һүн абтана. Энээгээр бодоходо, һарын турша соо 168 центнер һаагдаха болоно бшуу.

Ноёхоной һаалишад ямар аргаар иимэ амжалта туйлааб гэхэдэ, үнеэдээ һайнаар харууһалдаг, эдеэлүүлдэг юм. Мүнөө сүүдхэ соо үнеэн бүридөө 20 килограмм кукурузын силос, һаагдаһан литр һүнэй хэмжээндэ 300 грамм талха таряанай зүйл үгтэнэ. Үдэрынь хуряагдаһан таряанай һуури дээрэ адуулагдана. Октябриин 8 хүрэтэр малынь түхэреэн сүүдхэ соо адуулагдаа.

Эндэхи фермын мал адуулдаг Гончик Жигмытов, Владимир Трескин гэгшэд ажалдаа үнэн сэхээр, харюусалгатайгаар хандана. Тэдэнэй оролдолгоһоо һү һаалга дулдыдалсана ха юм. Зунай һарануудта уһа, ногоо элбэгтэй Согоото гэжэ газарта үнеэдынь үдэр һүнигүй бэлшээгдээд, үдэртөө 3 дахин һаагдажа, 1350—1400 литр һүн абтадаг байһан юм.

Үнеэдые зүбөөр шэргээхэ, туталлахаяа ябахадань һайнаар харууһалха гээшэ ехэ удха шанартай. Тиимэһээ һаалишад энээндэ анхаралаа горитойгоор хандуулна. Арба һарын туршада һаагаад, 15—20 үдэр дадхуулан шэргээгдэнэ. Тэрэ үедэнь тэжээлэй рацион бага болгогдодог. Ондоогоор хэлэбэл, һү нэмээдэг тэжээлнүүд—силос, концентрат үгтэхэеэ болидог юм. Хүсэд шэргэһэнэйнь һүүлдэ үнеэдээ байрадань байлгажа һургана, дэлэнгыень эльбэдэг, тэжээлэй рационие бага зэргэ нэмээдэг байна. Туталлаһанайнь һүүлээр 21 хоногто һаалишан бүхэн туталые өөроо харууһалжа, уурагынь уулгадаг, угжаһаа хүхүүлжэ һургадаг юм. Үдэрэй 4—5 дахин һаагдана.

— Бидэ үнеэдээ һубайруулхагүйн тула туталлаһанайнь һүүлдэ 21 үдэрэй турша соо искусственна аргаар үрэжүүлдэгбди. Зоотехническэ энэ заабари наринаар сахигдана, — гэжэ үнинэй һаалишан Дарицу Будаева хөөрэнэ. Тиигээд эндэхи һаалишад үнеэднай ямар һарада туталлааб, хэдыдэ үрэжүүлэгдээб, хэзээ тутал абтахаб гэжэ тодорхойгоор мэдэдэг юм. Мүнөө тус фермын 75 үнеэд түрүү аргаар үрэжүүлэгдээд байна.

Гүрэндэ худалдагдаха һүнэй тоһолигынь хараада абтадаг. Хэрбээ хараалагдаһан тоһолигһоо доогуур байгаа һаа, үлүү ехэ һүн тушаагдаха ха юм. Тиимэһээ фермынхид тоһотой удхэн һү тушааха гэжэ оролдоно. Саг сагтань шалгажа үзэхэдэ, һүнэйнь тоһолиг 4,2 процентһээ доошо болоногүй. Мүн һаалишан бүхэнэй даадаг үнеэдэй һүнэй тоһолиг шалгагдана. Юуб гэхэдэ, энээнһээ һаалишадай ажалай түлөөһэн дулдыдадаг ха юм.

Һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн арба хоноод лэ согсологдоно. Зунай сагта арбан үдэрэй туршада үнеэн бүриһөө 85 килограмм һү һаабал 5 түхэриг, 95 килограмм—8 түхэриг, 110 килограммһаа дээшэ—30 түхэриг нэмэлтэ түлбэри үгтэдэг байгаа. Тэрэ үедэ нэмэлтэ түлбэри абадаггүй һаалишад байгаагүй юм. Түрүү һаалишан Хандацу Цыдынова һара бүри 60 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абадаг. Иимэ һаалишад олон.

Зургаан Дэбын томо үүлтэртэ малай фермэ үбэлжэлгөө түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Һаяхан эндэ кормозапарник тодхогдоо. Тэрэнэй ашаар һолоомо ба бусад үбһэ тэжээл һайнаар буйлуулагдаха аргатай болобо. Фермын байрын сонхонууд булта шэллэгдэжэ дүүргэгдээ. Фермын газаа 600 тонно кукурузын һайхан силос дарагданхай. Эндэнь дүтэхэнэ, Хёлго голой саана, хэдэн һури үбһэн племенной фермэдэ таһалагдахань.

Һү һаалгаар амжалта туйлажа, Ноёхон нютагтаа суурхаһан фермын үнинэй һаалишад Хандацу Гыденовна Цыдынова, Хандацу Жадамбаевна Цацаева, Дарицу Цыренжаповна Будаева Арадай ажахын туйлалтануудые харуулдаг выставка үзэхэеэ ороной ниислэл хото ошохоёо мордобо.

Иигэжэ Ноёхоной фермын коммунис ажалай коллектив абаһан уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байна.

Д. БОЛХОЕВ,
манай тусхай корр.
Ноёхон нютаг.

Задагай зайдан байһаар

Мүнөө республикын колхоз, совхозууд орооһо таряагаа хуряажа дүүргээд, малай үбэлжэлгэдэ бэлдэжэ байна. Теэд зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа һулаар хандуулна. Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Кировэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Чойнзонов) абажа үзэе.

Колхозой центрһээ дүтэхэнэ байдаг томодхогдоһон хонинной хоёр отарын байра һайнаар заһабарилагдаагүй, задагай зайдан байһаар. Һайн эзэд үнөө хабар байхада хонинной байра сэбэрлэдэг ха юм. Теэд мүнөө тэндэ орохын аргагүй. Юуб гэхэдэ, метр зузаан шэбхын хахадыншье арилгагдаагүй байһаар. Хонишодой өөһэдөө хүлһэлһэн нэгэ хүдэлмэриинэн үдэртэ хэдэхэн аша гаргана. Тиихэдэ хонишодой үбэлжэхэ байра һайса дулаалагдажа, сагаадагдаагүй байһаар. Хашаан соонь үбһэ тэжээл багаар оруулагдаа. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри түргэдүүлхэ ёһотой.

Д. Дашиев.

Үгэдөө хүрэхэл бай...

Мал дулаан байратай, дороһоо дааралгүй хадаа тобир тарганаар ондо орохо, ашаг шэмээшье алдахагүй юм. Дулаан байра малай хахад тэжээлтэй тэн юм гэжэ хэр угһаа хэлсэдэг үгэ зүб байха. Тиигээдшье бэрхэ малшад халуун намарһаа малайнгаа үбэлэй байра заһажа, һэльбэжэ эхилдэг, түрүүшын хүйтэниие түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтадаг заншалтай. Түрүүшын хүйтэндэ заахашье хайруулбал, мал хараа байса зүдэрдэг шуу.

Энэ ушарые һайн мэдэжэ байдаг Баргажанай совхозой Һубын фермын малшад малайнгаа үбэлэй байрые бүри үнинэй заһажа эхилээд һэн. Энэ фермэ нилээд олон малтай юм. Эндэ 9000 гаран хонид, 300 шахуу үнеэд, 400 гаран бүрууд ондо орохо байна. Гансахан хонидынь 12 отара болон хубаардаг.

Эндэхи малшад тусхай барилга, заһабари хэдэг бригадые хүлеэнгүй, өөһэдынгөөл хүсөөр дал хашаануудаа дулаалжа, хорёо хуһамагуудаа һэльбэжэ, заһажа эхилһэн байгаа. Жэшээнь, Хабаржаанда үбэлжэдэг ахалагша хонишон нүхэр Галдановай отарынхид хонидойнгоо хашаа, хурьганай байра хүү... бэлэн болгоод, хорёо... магуудтаа далабша хэ... хэдэ үбһэеэ байра ... зөөһэн байха юм. Нүх... шиев, Тугутов, Михаил... Колмаков, А. Колмаков ... бусадай даадаг отара... байра дууһан бэлэн бол...

Һүбэ тосхондохи ... Бельковой һаалиин ... һайн бэлэдхэлтэйгээр ... угтахань. Үнеэдэйнгээ ... заһажа дууһаад, со... дынь шэллэнхэй, үү... хэньшье дулаалагданха... энэ фермэ дээрэ тэжэ... дэхэ тусхай кухни тү... бэ. Тэндэ ешмээнэй һ... үбһэ ультиргэжэ талха... гохо тээрмэ, бүдүүн ... дэбтээхэ түхеэрэлгэ ... лонхой.

Энэ фермэ ниитынгээ... эдюулхээр 10100 ... үбһэ, 476 тонно сил... центнер зелёнко бэлэд... Энэ тэжээлээ хямгада... бөөр буйлуулжа, аша... тэйгөөр хэрэглэхые ... зорилго эндэхи малшад ... табинхай.

Һубын фермын һаа... үхэршэд, хонишод ү... гээ тарганаар үнгэргэх... тай.

С. О...
«Баргажанай» газетын хүдэлмэр...

Буряадай хүдөө ажахын институдай һуралсалай ... һаалишан Татьяна Григорьевна Игумнова республика... суурхаһаар үнинэй. Һү һаалгаар үнгэрһэн 9 һарынга... 100,3 процент дүүргэнхэй. Зураг дээрэ: Т. Г. Игумнова (... һаа) һааһан һүеэ тушаажа байна.

Л. ГАРМАЕВА...

Ажалай бүтээсэ—үйлэдбэриин шухала асуудал

«Забайкаллес» комбинадай предприятинуудта ажа- бүтээсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин арга боломжо рүүлэн хэрэглэхэ асуудал Ой модоной, модо болбо- үлгын промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсою- обкомой пленум дээрэ табигдаһан байна. Комбина- главна инженер А. И. Кораблевой, Шулуутайн лес- хозой главна инженер нүхэр Макеевэй, Хорийн ромхозой рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Михайло- элидхэл шагнагдаад, зүбшэн хэлсэгдээ.

алиин баялигуудаар айхаб- манай республикын ара- хыда ой модоной промыш- онсо һуури эзэлдэг. Ара- ые хүгжөөхэ долоон жэлэй ой модоной промышлен- улам ехээр хүгжөөгдэхэ, эн- алладаг хүдэлмэришэн бүхэ- лай бүтээсые модо шэрэлгэ бажа харабал, жэл соо 20 кубометртэ хүргэхөөр гданхай. Харин Буряадай, областиин, Красноярска ой модоной предприяти- 700 кубометр хүргэгдэхэ үгтэнхэй.

бэлэдхэгшэдэй урда табиг- харюусалгатай энэ даабариие түрэтэйгөөр дүүргэхын ту- э техникэ, түрүү технологи үлхэ, ажалай эмхидхэл һай- ха, модо бэлэдхэлэй гол ньһожоруулха гэхэ мэтэ хэм- үулга бэелүүлэн, ажалай бү- горитой ехээр дээшэлүүлхэ болоно. Республикымнай оной промышленностиин хү- шэд энэ зорилгоёо бодотоор хэ, гүрэнэй түсэб амжалта- дүүргэхэ, арга боломжо- элирүүлэн хэрэглэжэ, ажа- тээсые дээшэлүүлхэ гэжэ о. Тэдэнэрэй иимэ оролдолго байһанай ашаар зарим тэ- жалта туйлагдаа. «Забайкал- комбинадай предприятинууд лэдбэриингөө энэ оной 9 һа- түсэбые бүхы дээрэнь муу бэ- түсхайлбал, модо бэлэдхэлгээр 2 процент, шэрэлгээр 100,9 т дүүргэһэн байна. 9 һарын һаа гадуур 24,4 мянган ку- модон шэрэгдээ. Комбинадай предприятинууд болохо Хан- Хүртэйн, Байгалай, Барга- леспромхозууд модо шэрэхэ ла холо үлүүлэн дүүргээ. Ба- рилга-хабсаралгын ажал 106 про- центдэ хүргэгдэһэн байна.

Комбинадай предприятинууд бү- хы дээрээ модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ түсэбөө дүүргэбэшье, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха дааба- ри дүүргэжэ шадаагүй. Энээнэй шалтагаан юуб гэхэдэ, зарим лес- промхозууд, модо болбосоруулгын предприятинуудта экономическа ажал муугаар ябуулагдана, бүхы предприятинуудые ашаг олзотой болгохо, үйлэдбэри оньһожоруулха хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулаг- данагүй гэхээр.

Модо бэлэдхэлэй промышленнос- тиин предприятинуудта ажалай бү- тээсын хэр зэргээр дээшэлүүлэгдэ- жэ байһые элирүүлхын тула жэл соо хүдэлмэришэн бүхэнэй бүтээһэн ажалые сотсолон хараха хэрэгтэй. Комбинадай хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 7,4 процен- тээр ургаһан гэхэ гү, али түсэбынь 102,9 процент дүүргэгдэһэн байна. Комбинадай мэдэлэй 12 леспромхо- зуудай 9-ниинь ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ 9 һарын түсэб дүүр- гэнхэй. Адлирхуу эрхэ байдалда ажалладаг леспромхозуудай хүдэл- мэриин ондо ондоо дүн юу харуул- наб гэхэдэ, зарим предприятинууд үйлэдбэриингөө доторой арга болом- жо дүүрэн хэрэглэхые багаар орол- доно. Харин иимэ арга боломжо предприяти бүхэндэ бии, тэдэниие элирүүлэн хэрэглэхэ шухала.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын тула шэнэ техникэ, түрүү техноло- ги нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриие оньһо- жоруулха талаар һүүлэй үедэ ехэ ажал хэгдэдэг болоо. Энээнэй ашаар модо хюрөөдэхэ ажал 100 процент, модо шэрэлгэ 99,4 процент, ваго- нуудта модо ашаалга 94,5 процент оньһожоруулагдаһан байна. Харин модо бэлэдхэлгые дууһан оньһожо- руулха талаар үшөө ехэ ажал хэхэ, анхарал оролдолго гаргаха шухала. Модоной гэшүүһэ сэбэрлэхэ, дээдэ складуудта модо ашаха ажал үшөө бар хүсөөр бүтээгдэнэ. Тиимэһээ модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруул- гын предприятинуудые комплекс- ноор оньһожруулга, түрүү техно- логи нэбтэрүүлгэ мүнөө үеын шу- хала асуудал байһан зандаа.

Леспромхозуудта бии байһан тех- никэ, механизмууд хүсэд һайнаар ашаглагданагүй. 1963 оной түрүү- шын хахад соо автомашинануудай ороймоо хахадынь хэрэглэгдээ гэ- хээр. Шулуутайн, Худанай, Итан- цын леспромхозууд механизмуудаа илангаяа муугаар хэрэглэнэ.

Модо бэлэдхэхэ түсэб бага комп- лексно бригадануудай хүсөөр дүүр- гэгдэнэ. Хэдэ хэдэн мэргэжэл шу- далһан бага комплексно бригадын гэшүүд бэе бэедээ нүхэр ёһоной туһаламжа хүргэн, ажалаа зүбөөр эмхидхэнэ, бүтээсыень дээшэлүүл- нэ. 1963 ондо леспромхозуудта ажаллажа байһан бага комплексно 236 бригадануудай ажалай бүтээ- сын түсэб дунда зэргээр 122 про- цент дүүргэгдээ. Ажалаа бүри зү- бөөр эмхидхэһэн, хэдэн мэргэжэл шудалһан иимэ бригаданууд ехэ ам- жалта туйлана. Хандагатайн лес- промхозой нүхэд Кудряшевой, На- гумановай, Спиридоновой бригада- нууд 9 һарынтаа даабариие 109— 127 процент дүүргэһэн байна.

Ажалай түрүү арга хэрэглэһэн леспромхозууд түсэбөө амжалтатай- гаар дүүргэнэ. Баргажанай, Байга- лай, Хандагатайн, Худанай, Арда- саанай леспромхозууд модо нарин лентын аргаар отолхо, томо паке- дээр, прицепгүйгөөр шэрэхэ шэнэ технологи хэрэглэжэ, бүтээсэ ехэ- тэйгээр ажаллана. Иимэ түрүү ар- га үргэнөөр хэрэглэжэ байһан Бар- гажанай леспромхозойхид нэгэ жэг- дээр ажалладаг болоо. Модо томо пакедээр ашадаг М. В. Дружини- най даадаг тус леспромхозой бага комплексно бригадын гэшүүн бүхэ- нэй ажалайнь бүтээсэ үдэр соо 13 кубометртэ хүргэгдэһэн байна. Бү- хыдөө леспромхозой хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ 475,7 ку- бометр болоно.

Ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ социалис мү- рысөө дэлгэрүүлгэ тон ехэ удха ша- нартай. Мүнөө комбинадай 12 мян- гаһаа дээшэ хүдэлмэришэд энэ мү- рысөөндэ хабаадалсана. 120 бри- гада, 6000 гаран түрүүшүүл комму- нис ажалай ударник, бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Энэ мүрысөө улам саашань дэлгэрүүлжэ, бүхы хүдэлмэришэд, алба хаагшадые олоор хабаадуулжа, ажалай бүтээ- сые дээшэлүүлхэ, хүдэлмэришэдэй абаһан социалис уялгаяа заатагүй дүүргэхын тула предприятинуудай партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд шухала хэмжээ аба- ха болоно. Түрүү коллектив, ком- мунис ажалай ударнигуудай ажалай дүй дүршэл дэлгэрүүлхын, үйлэдбэ- риин арга боломжонуудые элирүү- лэн хэрэглэхын тула коммунис ажа- лай һургуулинуудые мастерска участок, цех, модо бэлэдхэлэй пункт бүхэндэ эмхидхэхэ шухала. Түрүү дүй дүршэл, тодорхой экономико шудалха экономическа һуралсал эмхидхэхэ, түрүү предприятинуудта ошожо, дүй дүршэлтэйнь танилсаха тэжэ тус һургуулинуудай програм- маар хараалагдаха юм.

Үйлэдбэри дээрэ мастер, техно- ругай үүргэ дээшэлүүлхэ, экономи- ко шэнжэлхэ ниитын бюрогой, үйлэдбэриин саг үргэлжын зүблөө- нэй ажал һайжаруулха талаар лес- промхозуудта бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулга хараалагдаа.

Агуухэ Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагса- һан модошод энэ жэлэй түсэбые, абаһан социалис уялгануудаа ам- жалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа элсүүлэн зорюулха байһа- наа мэдүүлнэ.

С. БАРДАМОВА.

А. ТВАРДОВСКИЙ

СИБИРИИН ГАЛНУУД

(„Дабаанай саана дабаан“ гэжэ номһоо)

...Унтаба, бодобо — сонхым саана
Урдажал байна Сибирь дандаа.
Үндэр хадануул замымнай хаана,
Үргэн мүрэнүүд хүндэлдэнэл даа.

Үни заяанһаа хюрөөдүүлээгүй модод,
Үндэһэн дээрээ наһаяа хүсэнхэй,
Һаяар лэ унанги болохоёо мэдээд,
Һалхинай аминһаа шэнхинэнхэй.

Түгэсэг бүхэниинишье эндэ, һанахадам,
Түглэгэр тужаншье, байса, хүтэл —
Аяар урайнһаа асархадаһан
Атаа гомдолоо дуулгаһан мэтэл.

Мянган модондо гансахан айлтай,
«Минии нютаг лэ» гэжэ хэндэш
Инагаар хэлүүлжэ үзөөгүй, хайратай
Илгагдаһан газар һэн эндэш.

Хүйтэ даама һүрөөтэ зугаа
Хүнүүдтэ Сибирьһээ дуулдадаг бэлэй.
(Гэнжээ шэрэ. алтаяа угаа,
Гэрэлтэ байдалаа үхэтэрөө хүлеэ...)

Иимэл һэнши, энээниешни хуул
Игсуун гашуунаар дуулажа дурдаал —
Арал Сахалинай шинии бодхуул,
Александровска шинии централ.

Үсөөхэн дуушни наада бү бария,
Үедөө дуун соош ээдэлхэл, хүлгэн,—
Ахамад Ермагай һуүһан эрье,
Алдарта Байгалай арюухан долгин.

Шэнэ саг ерээ — жаргалыш угтана.
Шэнхинүүр алхамынь энээгүүр гэеыл.
Гансал юумэн мүнөө дутана—
Газарыш магтаһан шэнэ дуун үгыл!

Түби дэлхэйгээр ээдэлэн ошожо,
Түүхэтэ солыеш оруулхал хүсэтэй
Түмэн хүнүүдэй зүрхөөр ошотожо,
Түүрээхэ дуун шамда хэрэгтэй.

Тэрэ дуунайшни нэгэшье мүрые
Тэбхысэ гаргажа шадаа бол, би
Үнэтэй иимэ алдар нэрые
Үндэрөөр сэгнэн абаха һэлби...

Шуумараар поездынай дүүлин ошоно.
Шуурганай эшхэрээн шэнги—Сибирь...
Һалхин эбхэрэн холодошоно...
Һайхан байнаш даа, тунга Сибирь!

Аянай һүниндэ сонхо шадараа
Амилангүйгөөр гайхашаан харанам:
Тэнгэриин гүйдэл шэнгеэр, газараа
Галнууд замыем хяазалан гаранал.

Үдэрынш досоогоо харанхы байһан
Үдхэн зэрлиг тайгаар гүйнэ.
Тэнгэриин ододтол галнууд һайхан.
Тэнгэриин ододтол юушьеб нюуна.

Гайхамшагта Сибириин галнууд
Гараад лэ саанаһаа ерэжэл байна.
Шэб харанхы шэрэнгиин долгинууд
Шэжэр гэрэлээр нэбтэ сайна.

Һохор харанхы булангуудые
Һонор балтаараа дорьбодоожо,
Үүрэй толондли галнуудые
Үрижэ, сасажа хүнхинөөшэ

Тайгын хяһанууд—һүниие һалгама
Таһаралтагүй гэрэлээ залгана...
Сонходом нигэжэ поездын гүйдэл
Сохом хоёр час намайе һагшабал.

Галнуудаар үлхэмэл мүшэтэ зүйдэл
Газарай хахадые зубшабал.
Аяар хойно үнгэрэн хаягдаа
Алтан тугаархи галханай носохонь.

Хэн табиһан байгаа юм ааб даа—
Хэрзэгы тайгын тэрэ тосхонии.
Юундэшье нишэ зорёо юм эдэ—
Юрын хэрэгээр гү,

Захиралтаар гү,
Али гэмшэлтэ замай утаар гү,
Алдар солоор гү,—юрэдөө, бү мэдэ...

Алинайншье хубиие таахаһаа урда
Араднил эндэ гэжэ мэдээд,
Энээгүүр һууһан хүн бүридэ
Эльгэнэй баярые хүргэнэм, бодоод.

Һүниин Сибирь, нигэжэ урдам,
Исалма галнуудаар хираатан,
Үдэрэйхиһөөшье үлүүгээр харагдана,
Үнгэ толон соо бодолойш, туяаран.

Энэ галнуудайш һүртэ толондо
Эжэлүүдгүйгөөр һүни сухарина.
Энэ галнуудайш тоогүй олондо
Эршэ ехэтэйгээр газар мухарина.

Манай наһанай зула гэрэл лэ.
Мянганшье жэлдэ унтархагүй,
Амиды гэрэл лэ. Саашадаа бүрил лэ
Арюунаар носохонь—арсалтагүй.

Эхэ оронойнгоо эльгэн доро ябаһан
Эрэ хүбүүдээрнь нэгэ эжэлтэйб.
Омог ухаандаа шэлэжэ абаһан
Орьёл үндэрөө туйлаха хүсэлтэйб.

Энэ дабшалтынгаа эсэстэнь хүрэхэб.
Элдэбын тодхор ушаруулагшадаар
Эрилтэ мэсээрээ уулзан, дарахаб.
Эхэ оромни, этигыш батаар.

Энхэргэн ухаандаа бодол нэгэтэйлби.
Эгээн хүсэтэйб тээд хэлэхээршье хаяаб.
Мүнхэ Росситай, Москва эхэтэйлби,
Мүшэтэ Сибирьни — шамтаяаб.

Эгүүридэ наһанайм амисхал бүхэнии
Энээхэн дураараа хэмжүүжэн.
Этигэл дүүрэн иимэ хүнии
Эгээн жаргалтайшье гэжэ хэлүүжэм.

Н. ДАМДИНОВ оршуулба.

Бүгэдэ ниитын һуралсал тухай

Таня Цыретор хоёр юундэ һургуулияа хаяаб?

ЭШХЭЛГҮЙ ЭЖЫНЭР

арай ольбон буужа, газаа Сахигар сагаан хюруу үг- наранай һүлэмхи элшэдэ өөр ялбана. Эрхирэгэй совхо- тосхоной тэг дунда автобу- тодог газар. Тэндэ хүнүүд ндалдэнэ. Арадаа сумкануу- гэлһэн багашуул үглөөнэй дааραад, байра дээрээ дэб- нэ, носолдоно. Баһа арба гаран һамгад, бэреэдүүд хаб- һуулгануудые һахинхай, хур- үгэнүүдые андалдана...

Юун һуулганууд бэ?—гэжэ галстугтай хүбүүнһээ асуу- һун.

Тушаахаяа абаашахань гү?
ошо (город гэнэ гээшэ) абаа- худалдахань.

од үзэхэдэ, нэгэ һуулга соо арба литр һүн орохо, мүн- тоолобол,—тэрэнь 3 түхэрит.
н бүһэтэй автобус городһоо ерэбэ. Үүдэнэйнь хүсэд гүй байтар, хүл хөөрсэгэнөөн бо. Томошуулай дундуур дэлһэн багашуул хайратай- гиналдана. һүтэй һуулганууд толгой дээгүүршье, хүл доо- е ирагашалдана. Түлхисэлдөөн, аан, ёололдоон... Уданшье- г шууяан замхаба. Ехэшүүл- дорхойлон хэлэбэл эжынэр- ла мана түрисэлдэхэ шадал- гашуул город хүрэтэр ябгалха болобо. Автобус соохи зоной һуулгануудай алиниинь олон хэлэханьшье бэрхэтэй. Теэд «хүдэлмэришэнэй» автобус гоёодог юм, «наймааша һам- гэбэл алдуу болохогүйл

бүүд... һургуулида һураха й. Тиимын тула хэшээлһээ эгүй гэжэ шармайна, 8 модо адан һара соо махаха баатай Харин эжы, абгайнарынь е мухариса түлхеэд, автобу- ээлан һандайе һэнгэргүй город хүрэжэ ерэнэ.

ТЫЛХА БААТАЙ БОЛОНО

рэгтэ эхин һургуули бии эд саашаа хаана һуралсалаа мүүлэлтэйб? Асагадай най- лэй һургуули эндэхи үхи- хахадыеньшье абажа шада- Буряадай гэгээрэлэй ми- захиралтын ёһоор, энэ тос- үхибүүд Улаан-Үдын 46-да- ургуулида һураха зэргэ- һэнь хүдөөгэйхиһөө байха, йнгоошье үхибүүдые багтаа- шанхай.

мэтэ элдэб шалтагаанһаа Эр- совхозой хүдэлмэришэд лээ һургуулида һургахын эдэн хоногоор ажалһаа һам- Асагадай, Улаан-Үдын нүүдэй хоорондо хартылдаг Энээн тушаа хонишон Илья ай хэлэхые дуулыт.

үнгэрэгшэ хабар Шатын оо зөөжэ ерээ хүм. Хоёр 7-дохи класста һурана. танил айлай үгы хадань, шохо баатай болоо һэн. августын 28-һаа сентяб- болотор ажалаа орхижо аб. Городой һургуули, конторо ба Улаан-Үдын райОНО гэдэгүүдэй хоо- ээншье ябааб. Гэгээрэлэй министрэй орлогшо нүхэр Никоровой хонходоһоной һүүлээр лэ хүбүүдээ город абаашаха баатай болоо һэм. Энээн дээрэһээ эли болоно бэзэ.

ҮХИБҮҮД ЗЭМЭТЭЙ ГҮ?

Эрхирэгэй үхибүүд бирагүйгөөр һурана гэжэ һургуулиин багшанар нэгэн дуугаар мэдүүлнэ. Энэньшье зүб. Бодоод үзыт, һурагшад үглөө- нэй 6 часта бодожо, харгыдаа бэл- дэнэ. Талаантайшуулынь үглөөнэй автобусто һуужа, бусадынь ябгал- на. Үдэһөө урагша заалгадаг үхи- бүүд гэртээ хүрэхэ арга хурагаа бэдэржэ, харанхы болотор харгын машина тодоно. Үдэһөө хойно заал- гадагуудынь хэшээлдээ арай ша- майхан үрдижэ ерэнэ. Теэд бүхы хэшээлнүүдэйнгээ дүүрэтэр һуу- балнь, харанхы болошохо. Тиимэ- һээ урид гаража ошохо ушартай болоно. Үхибүүдые зэмэлэлтэй гү?

Энэ харгы дээрэ машинануудай абяан үдэршье, һүнишье замхадаг- гүй. Үхибүүд тэдэнэй хойноһоо аһалдаад туршадаг Юрэдөө элдэб аюул тохёолдожо магадгүй бшуу.

Дээрэ дурсагдаһан шалтагаанууд- һаа хэдэн үхибүүд һургуулида яба- хаяа болёо. 15 наһатай Таня Лас- точкина, Цыретор Донитова гэгшэд үетэн нүхэдһөө таһарба. Хамта дээ- рээ һургуулиин наһанай 29 үхибүүд хэшээлнүүдтээ ошоногүй.

Эрхирэгэй үхибүүдэй һургуулиин- гаа ниитын ажалда гү, али клас- сайнгаа ажабайдалда оройдоо ха- баададаггүйнь энээн дээрэһээ үндэ- һэлнэ. Тэдэнэй дунда эрхим сэгнэл- тэтэй һурадаг нэгэшье һурагшын үгы байһаниинь мүн лэ арсашагүй.

САГ ХҮЛЕЭХЭГҮЙ

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд (ди- ректорынь нүхэр Нимаев, парторга- низациинь секретарь нүхэр Модо- ров, рабочкомойнь түрүүлэгшэ нү- хэр Федоров) алба хаагшадайнгаа, хүдэлмэришэдэйнгөө үхибүүдэй һу- ралсал тухай оройдоо бодомжолно- гүй гээшэ ха. Нүхэр Нимаевта хан- дахадань:

—Найман жэлэй һургуули бари- ха тухай эрилтэ Гэгээрэлэй минис- терствын урда үни заяанһаа хойшо табинабди. Үхибүүдые шэрэхэ ма- шина гэнэ гүт? Үгы даа, аргамнай үгы.

Нээрээшье, баригдаагүй һургуу- ли тухайда совхозой дирекци, Гэгээ- рэлэй министерство хоёр үнинэй зар- гасалданхай. Улаан-Үдын хүдөөгэй аймсоведэй гүйсэдкомой ара- дай гэгээрэлэй таһагаархин өөһэды- гөө сагааруулха элдэб шалтагаан бэ- дэрнэ. Таһагые даагшын уялга дүүр- гэжэ байһан нүхэр Тарасенкотай, хөөрэлдэбэбди.

— Эрхирэгэй үхибүүдэй байдал мэдэнэ гүт?

— Яһала тухайлнаб.

— Ямар хэмжээнүүдые абахаяа байнабта?

— Хари мэдэнэгүйлби.

— Городто хамтын байра бэл- дээ һаа...

— Һонин дурадхал байна. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, инспектор нүхэр Шойдоковто энэ асуудал шиидхэ- хыень даалганхайбди.

Һуралсалай жэлэй эхилхэһээ хойшо горитой саг үнгэрбэ. Үхи- бүүд ябгалһан зандаа. Үглөө мүнөө саһан орохо, хүйтэн жабар унахэ. Теэд ушар байдал заһаруулха арга- тай тушаалтад һанаа амар һууһаар. Тэдэнэр балшар багахан үетэнэй эрдэм ном шудалха хэрэгтэ хэды шэнээн хохидол ушаруулжа байһа- наа мэдэржэ, зохисотой хэмжээнүү- дые абаха уялгатай.

Энэ статья наймаашад тухай хөөрөөгөөр дэмы эхилэгдээгүй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр булта нагаса эжы- нэр, эжынэр, абгайнар ха юм. Үмсынгөө үнеэдые тураангүй, бү- хэли жэлээрээ наймаанай һү һаа- жа байха тухайда ямараар орол- доноб! Теэд улаан бургааһандал ур- гажа ябаһан үхибүүд тухайдаа юундэ һанаа сэдьхэлээ табинагүйб?

—Түрэлхидэй суглаанда гү, али юрэ хөөрэлдэхэеэ ерыт гэжэ һураг- шадааршье дамжуулхада, бэшэгээр- шье дуудахада, эрхирэгээрхид орой- доо ерэнэгүй. Харин бүхэли үдэ- рөөрөө городой үйлсөөр һү худал- дан һүндэлдэг. Теэд хэниинишье һургуулида орожо ерэдэггүй,—гэжэ эндэхи гурбан һургуулиин багша бүхэн мэдүүлнэ.

С. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

АВТОРҺАА:

Тус статьягай хэблэгдэжэ байхада Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай арадай гэгээрэлэй таһаг хонходобоб. Телефондо инспектор нүхэр Шойдоков ерэбэ:

—Эрхирэгэй үхибүүдэй һуралсал тухай юу хэлэхэ байнабта?

— Энэ асуудалаар би Эрхирэг ошожо ерээб. Һурагшадые машинаар зөөдэг болоо. Энээгээр лэ уялгаяа дүүргэһэндэ тоолоноб,—гэбэ.

Улаан-Үдын 46-дахи һургуулиин директор нүхэр В. Г. Митюшкинда хонходобоб.

— Һаянай үхибүүдые һургуулидань машинаар асарна. Теэд һөөргөө баһал ябгалнад. Хэшээлэй эхилээгүйдэ асардаг һаань юун бэ? Мүнөөшье, октябриин 30-най үдэр тантай хөөрэлдэжэ һууха үедэм, Эрхирэгэй үхибүүд хоёрдохи хонхын һүүлээр хүргүүлжэ ерээд, коридор соогуур гүйлдэжэ байнад... Ябгалалга үргэлжэлһөөр гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Хэрбээ газетэдэ статья бэшэхэеэ һанаа һаа, энэ совхозой түрэлхидэй урда шангахан эрилтэ табихыетнай гуйнаб. Жэлһээ жэлдэ тэдэниие суглаанда гү, али хөөрэлдөөндэ дуудажа яданабди.

Хоёр хөөрэлдөөн. Тад ондоонууд. Түрүүшынхинь уялгата ажалайнгаа тон шухала асуудалһаа бэеэ зайсуулхые оролдоно. Нүгөөдэнь—ушар байдал һайжаруулхые гуйна. Гэгээрэлэй министерство, совхозой дирекци, түрэлхид юун тэхэ байна хаб? Мүн Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай арадай гэгээрэлэй таһагаархид «намһаал саагуур» гэдэг хараа бодолһоо хэзээ хасахаб?

Арюун эльдин Агада

Анха сагһаа баян түүхэ домогтой буряад арадай шэнэ, социалис байдалтай болоһоор 40 жэлэйнгээ ойе ажалай бэлэгээр угтаад, намаржаагаа үнгэргэжэ байха үедэнь түрэл һайхан Агаяа орожо, тэндэхи ажалай баатаршуулай шандааһанайнгаа шангые үзэлсэхэ, мэргэн — түргэшүүлээ тодорхойлон алдаршуулха һайндэртэ хабаадалсаха золтой байбаб.

Жэл бүхэндэ үнгэргэгдэдэг энэ һайндэрэйн болохо үдэр тушаалдахадаа тэнгэри сэлмэг, газаа аятайхан, игаабари дулаахан байгаа. Анханда найман эсэгэһээ уг гарбалтай наһатайшье, залууханшье буряадууд, мүн ород, украин, татар болон бусад үндэһэ яһатан Агын түбэй үйлсэ гудамжануудаар зэлэ татан алхалалдажа, удангүй гол үйлсынь тэг дундахи уулзуурта, һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн ендэрэй хоймор талаар ээм ээмээ хашалсан жэрышоо.

Эршэтэ бүтээсэтэй ажалаараа сууда гараһан ажахы, бригада, фермэ, звенонуудай түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо ноһо хайшалха, гүрэндэ орооһо таряа худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн Зугаалайн Ленинэй, Хойто-Агын Ленинэй, Хара-Шэбэрэй Кировэй, Чкаловай нэрэмжэтэ колхозуудай, мүн Агын, Ононой совхозуудай эрхимэй эрхим түлөөлэгшэд түрүү зэргэдэ жагсанхай.

Ага тосхоной түб үйлсэнүүдээр улаан тугуудые, элдэб уряа лозунгнуудые бариһан хүн зоной олоороо сугларшоод, ехэ мүрысөө һорёондо хүсэд бэлдэшөөд байха үедэнь КПСС-эй Агын округкомой секретарь Норзогмо Жугдуровна Жугдурова һайндэрые нээжэ, тэндэхи үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр Щипаченкода элидхэл хэлэхые үгэбэ.

— Заншалта һайндэрөө Агымнай ажалша баатар хүнүүд эрхим һайн бэлэгээр угтаба. Мүнөөдэр ёһотойгоор һайндэрлэжэ дүүрэн эрхэтэй байнабди. — гэжэ элидхэлшэ эхилээ.

Оронойнгоо худөө ажахые эрид түргэнөөр хүгжэхэ замда оруулһан түүхэтэ сентябриин Пленумһээ хойшонхи туйлай ехэ хубилалтануудые элидхэлшын үгэһөө тобшолжо абахаар байба. Тодорхойлбол, Агын округто мүнөө гол түлэб нарин, нарибтар нооһотой миллион тухай хонин һүрэг һүн сагаан далайдал бэлшэжэ ябана бшуу. Энэнь Шэтын областиин бүхы хонин һүрэгэй гурбанай нэгэ хубинь болоно гэлтэй. Ондоогоор хэлэбэл, Агадахи эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ 96,3 толгой хонин хүртэнэ. Харин арбан жэлэй саада тээ, 1953 ондо, 52 хонин хүртэдэг байгаа һааб даа. Ждановай нэрэмжэтэ, «Победа», Зугаалайн Ленинэй, Хара-Шэбэрэй Кировэй нэрэмжэтэ, «Родина», «Путь Ильича», «Красный Октябрь» болон бусад ажахынуудта эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ 120, дээшэшье хонин хүртэдэг болонхой. Экономическа талаһаань бодомжолон тооложо гаргабал, 1962 ондо центнер нооһон 157,7 түхэригтэ болоһон байха юм. Хониной шэгнүүрэй нэмэлтын центнер бүхэн 31,5 түхэригтэ болоо. 1953 онойхитой жэшээлхэдэ, үнеэдэй тоо 41 процентээр, хониной тоо хоер хахад шахуу дахин олошоруулагдаа. Хэрбээ арбан жэлэй саада тээ хонин бүриһөө округ соо дунда зэргээр 1,9 килограмм нооһо хайшалдаг һаа, 1963 ондо, 2,9 килограмм хайшалаа. Гэхэтэй хамта 1953 ондо үнеэн бүриһөө 394 килограмм һүн һаагдаһан байбал, мүнөө мянга шахуу килограммда хүргэгдөө. Арбан жэлэй саада тээ округ соо бүхыдөө 60 мянга шахуу центнер һүн һаагдаһан байгаа, мүнөө еэдэ 110 мянган центнер болготоо. КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумһээ хойшонхи жэлнүүдэй туршада округой колхозуудай мүнгэн олзо 6 дахин нэмээ. Хэрбээ 1953 ондо колхозой ажахы бүхэн 298 түхэриг олзо олоһон байгаа һаа, энэ жэлдэ 2233 түхэриг олоо. Мүнөө еэдэ Агын колхозникуудай олзо доход ехээр оруулжа, бүри баян, болбосон ёһоор ажаһуудаг болонхой.

Нютаг нуга, колхоз бүхэниие туссхайлан абаа һаа, олохон айлда хүнгэн машина, тус бүридэнь шахуу велосипед, мотоцикл, радиоприемник болон гэрэй үнэтэй сэнтэй хогшол бии байха. Колхозникууд уужам һаруул, зайн галаар яларһан гэртэ ажаһууна.

Агын колхозууд жэлэйнгээ бүхы олзо доходой гурбанай нэгэ хубиие шахуу хубаагдадаггүй жасадаа оруулдаг заншалтай. Хэрбээ һүүлэй арбан жэлэй саада тээхитэй жэшээлбэл, колхозуудай хубаагдадаггүй жаса 6 дахин ехэдхэгдээ. Мүн колхозуудай гол шухала зөөринь 1953 онойхиһоо 11 дахин арьбадхагдаһан байна.

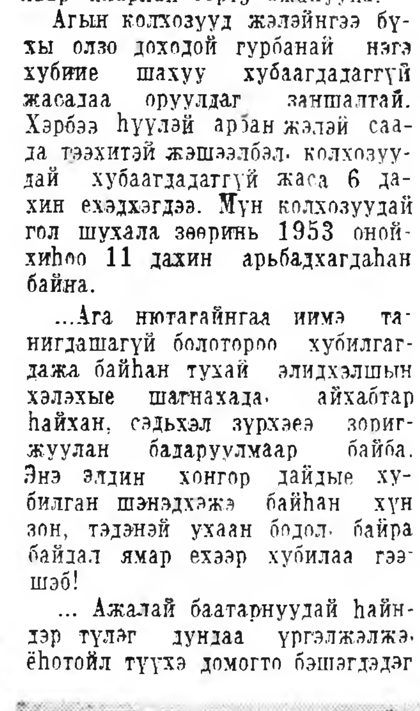
...Ага нютагайнгаа имэ танигдашагүй болотороо хубилагдажа байһан тухай элидхэлшын хэлэхэ шагнахада... айхабтар һайхан, сэдьхэл зурхэеэ зоригжуулхан бадаруулмаар байба. Энэ элдин хонгор дайдые хүн билигтэн шэнэдхэжэ байһан хүн зон, тэдэнэй ухаан бодол байра ямар ехээр хубилаа гээшэб!

... Ажалай баатарнуудай һайндэр тулэг дундаа угталжалжа ёһотой түүхэ домогто бэшэгдэһэн мүнөөнэй баатарнуудай нэрэ дурдагдаба. Юуб гэхэдэ, 1963 оной эхинһээ хойшо бодомжотой, бүтээсэтэйгээр, жэшээтэ һайнаар ажаллаһан Ушарбайн «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ зоной дунда тэбхын тобойһон ендэр дээрэ гаража, ажалай рапорт утэбэ. Никита Сергеевич Хрущевой айлшалжа ерэһэн Хара-Шэбэрэй Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар дүрбэдэхеэ һунгагдаһан, Социалис Ажалай Герой, бэлигтэй эмхидхэлшэ Балжинима Мажиевич Мажиев мүн лэ ажалай тэмсэлдэ илаһан тухайдаа элидхээ. Мүн Хара-Шэбэрэй Кировэй нэрэмжэтэ колхозтой хаяа хадхадаг, энэ колхозһоо багахашье дутахагүй ехээр хүгжэнги Зугаалайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бэлиг шадабарита түрүүлэгшэ Ринчин Раднаевич Раднаев, Зудхэлиин «Родина», Дунда Агын «Мир», Агын «Путь Ильича» колхозуудай түрүүлэгшэнэр баһал ажалайнгаа амжалта, саашанхи зорилгонууд тухай найрайхидта дуулгаба.

Агые Ага болголсожо байһан хүнүүдэй, тэрэ тоодо тон гэзгэнги колхоздо ошожо, түрүү зэргэдэ гаргахын түлөө унтаха нойргүй ажалладаг, онсо шадабаритай эмхидхэлшэ Намсарай Бадмажабайн, «Мир» колхозой малшан Самбу Доржиевай, Зугаалайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшан Балжинима Бадмаевай, Хүнхэрэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Базаржаб Батоевой, XIX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой звеное даагша Ламдинжап Дылгыровай, Хара-Шэбэрэй Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Эрдэни Тагаровай болон хамтадаа 145 түрүүшүүлэй нэрэ рапортнууд дотор дурдагдаһан, Хүндэлэлэй самбарта оруулагдаһан.

Монгол-совет хани барисаанай һаратай дашарамдуулан айлшалжа ерэһэн МНР-эй Дорнод аймагай уран бэлигтэн эндэ наада табижа баясуулаа... Ажалайнгаа амжалтануудаар зоригжоһон Агын округой ажалшад ерэхэ жэлдэ, 1964 ондо урдынхиһаа улам ехэ амжалта туйлаха, манай орон дотор коммунизм байгуулха арюун нангин хэрэгтэ зохихо хубитаяа оруулхаар шиидэнхэй.

Д-Н. ЧИМИТОВ,
манай тусхай корр.

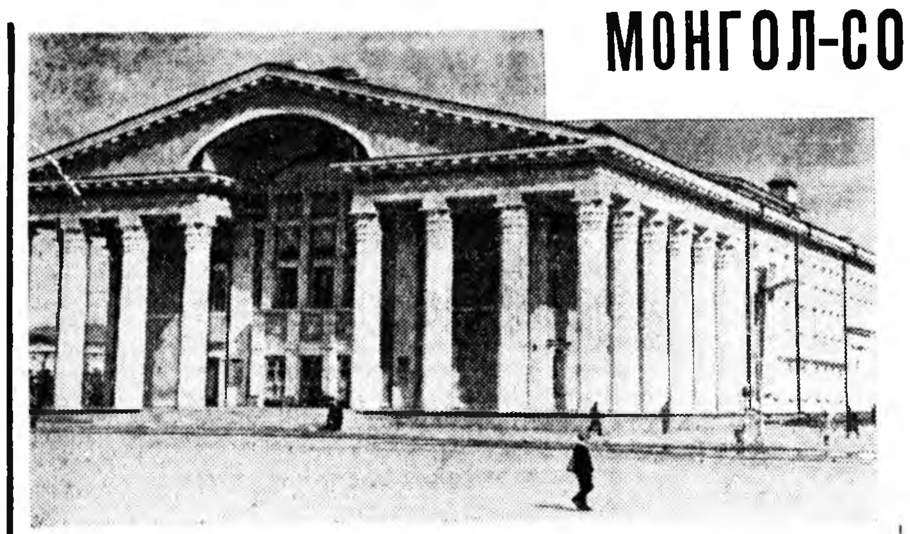

1. Һайндэртэ хабаадалсаһан МНР-эй Дорнод аймагай уран бэлигтэн Ечин Хорло Доржсэрэн хоёр.
2. Ажалай һайндэртэ хабаадагшад.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1963 оной октябриин 30.

МОНГОЛ-СОВЕТ ХАНИ БАРИСААНАЙ hАРА

НҮҮРhЭШЭДЭЙ АМЖАЛТА

Налайха хотын нүүрhэшэд Монгол-Совет хани барисаанай hарые ажалай амжалтаар угтан үнгэргэхын түлөө тэмсэнэ. Нүүрhэнэй уурхайн гурбадахи участогай Мятав ахалагшатай социалис ажалай бригада үдэр бүриингөө ажалай нормые үргэлжэ дабуулан дүүргэжэ, октябрь hарынгаа даалгабарие 35 хубяар үлүүлэн бэелүүлхэ уялга абаад, эдэнэй жэшээе датан дэмжэхыень бүхы бригадануудые уряалhан байна. Энэ уряаень нүүрhэшэд үргэнөөр дэмжэжэ, бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлнэ. Тус участогай Алгаагын ударидадаг бригада октябриин эхинэй долоон үдэр 497 тонно нүүрhэ гаргаха даалгабаряа 202 тонноор үлүүлбэ. Мүн мастер Чунгаагын бригада энэ хугасаанда түсэбhөө гадуур 48 тонно нүүрhэ үгөө.

Налайхан нүүрhэнэй уурхайн Хүхэ-Нюдэн даргатай холимог участогайхид энэ hарын эхинэй 6 хоногто 600 тонно нүүрhэ гаргаха байhанаа 104 тонноор дабуулаа. Испан, Батаа, Түмэрхүү гэгшэдэй толгойлдог бригаданууд тус бүри түсэбhөө гадуур 8—54 тонно нүүрhэ гаргаба. Түрүү нүүрhэшэд Добдон, Пүрбэ болон бусад ажалай үндэр бүтээсэ туйлаба.

**

Нүүрhэшэдые эдеэ хоолоор болон бусад хэрэглэмжээр хангадаг эндэхи худалдаа наймаанай ажалшад Монгол-Совет хани барисаанай hарын, мүн Агуу ехэ Октябриин 46 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажал хүдэлмэриин эрхим hайн үрэ дүн туйлахын түлөө тэмсэнэд. Бямбасүрэн даргатай дүрбэдэхи столовынхид илангаяа hайнаар ажалланад. Энэ үедэ эдеэ хоолой шанарые эрид дээшэлүүлэн, шэнэ шэнэ маягай хоол бэлэдхэбэ. Тус столовын Догсом, Думаа гэгшэдэй ээлжээ түсэбөө ходо дабуулан бэелүүлнэ.

СҮХЭ-БААТАР АЙМАГТА

Сүхэ-Баатар аймагта Монгол-Совет хани барисаанай hарые үргэнөөр тэмдэглэн үнгэргэжэ байна. Эндэ аймагай партийна комитедэй шиидхэбэреэр тус аймагай «Сүхэ-Баатарай зам» газетэдэ «Манай аха дүү Совет орондо» гэhэн тусхай булан нээгдэбэ. Эндэнь Совет ороной хүгжэлтэ болон совет хүнүүдэй ажалай түрүү дүй дүршэл тухай материалнууд үргэлжэ толилогдожо байха болоно. Тус аймагай ажалшадай дунда Совет хэблэл тарааха ажал үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. Ород хэлэ hуралсаха бүлгэм байгуулагдаа. Совет ороной хүдөө ажахын, соёл гэгээрэлэй эмхинүүдтэй холбоо тогтоожо, ажалай түрүү дүй дүршэлдэ hуралсаха талаар ехэхэн анхаралаа хандуулна. Эндэхи олон үйлэдбэри болон албан газарнуудай дэргэдэ Совет ороной хүгжэлтые шудалха бүлгэмүүд байгуулагдаба. Аймагай партийна комитет болон эрдэм тарааха бүлгэм СССР-эй хүгжэлтэ, КПСС-эй болон Советскэ правительствын гадаадын политика, Совет наукын гайхамшагта илалта, туйлалтанууд болон МНР-тэ социализм байгуулгада үзүүлжэ байгаа СССР-эй үнэн сэдьхэлэй ехэ туhаламжа тухай лекци, хөөрэлдөөнүүдые бэлэдхэн гаргаhаар байна. Мүн Совет орондо ябаhан хүнүүдтэй уулзалганууд эмхидхэгдэнэ.

БУДАА, ТОhО, ГУРИЛ

МНР-эй Хүнэhэнэй үйлэдбэриин министерствын харьяата предприятинууд орон доторхи хүдөө ажахын арадай нэгэдэл болон госхозуудhаа энэ жэл 200 мянга гаран тонно ороohо таряа хүлеэн абахаар хараална. Октябриин 5-най мэдээтээр, гурил таргадаг 8 предприяти, 3 hалбари 46,6 мянган тонно таряа хүлеэн абажа, 11,8 мянган тонные гадаадада худалдан ябуулба.

**

Баянхонгор, Үбүрхангай, Түб болон Сэлэнгэ аймагууд зоохэйн тоhо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэбые 100—103 процент дүүргэбэд.

**

Доднод болон Мүрэндэхи гурилай тээрмэнүүд байгша оной үнгэрhэн 9 hара соо гурил татаха түсэбөө 101,9—104,7 процент дүүргэө.

ЗАЛУУ МАЛШАДАЙ hУРГУУЛИ

Үмэнэ-Губи аймагай Булган сомондо залуу малшадай hургуули нээгдэбэ. Энэ hургуулида hуралсаха залуу малшад мал үрэжүүлхэ, сабшалан болон бэлшээриие зүбөөр ашаглаха зэргын хүдөө ажахын асуудалнуудые нэгэ жэл соо шудалан, онол, дүй дүршэлдэ hуралсаха болоно.

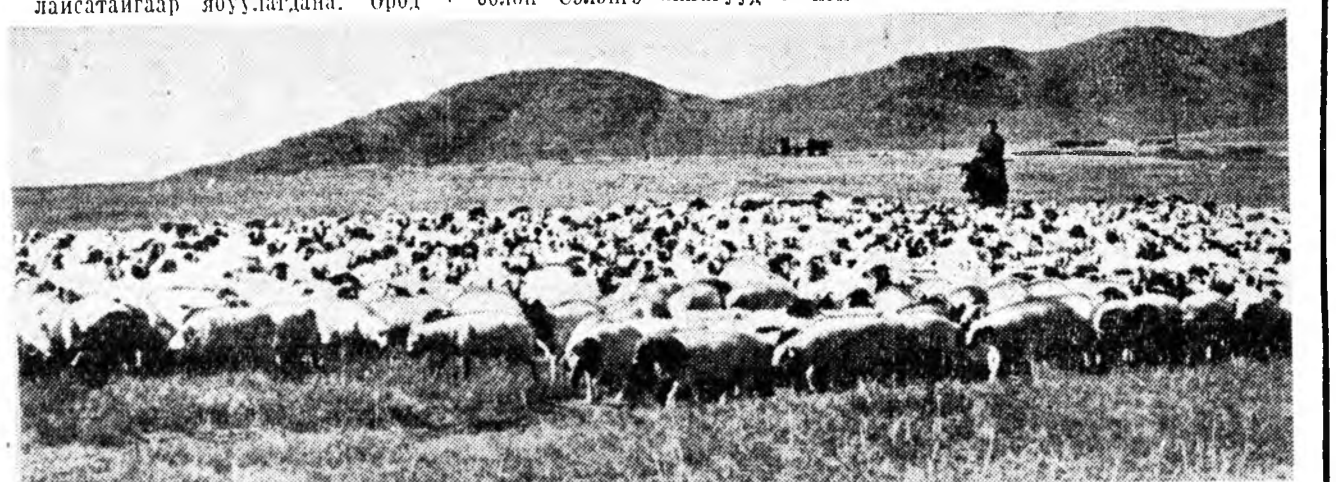
ТАРЯА ХУРЯАЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

Хүбсэгэл аймагай таряалан ажалай госхоз энэ жэлэйнгээ таряа хуряалгые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Хуряалгаяа амяарлан ябуулжа, сабшалгые 10 хоног соо, хуряалга, сохилгые—13 үдэр соо дүүргэө. Түсэбэй ёhoop 5897 тонно ургаса хуряаха байhанаа 6000 тонно абаба. Тус ажахы гүрэндөө 564 тонно таряа тушаагаад, 3000 тонно тушаахаяа бэлдээд байна. Мүн 1800 тонно үрэhэнэй таряа сэбэрлээд, ерэхэ жэлэй тарилгада бэлэдхэбэ.

Монголой «Үнэн»
газетэhээ абтаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Монгол Арадай Республикын ниислэл Улаан-Баатар хотодохи түб театр (дээдэ зураг). Ужам үргэн тала нютагай баялиг—хонин hүрэг (доодо зураг).

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

СПОРТДО ОЛОНИИТЭЭРЭЭ ХАБААДАЯ!

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид hайжаруулха зорилго табиhан байна. Энэ асуудал манай физкультура, спортын хүдэлмэри ябуулагшадта шууд хамаатай болоно. Үнгэрhэн энэ үе соо республикын физкультура, спортын хүдэлмэридэ хабаададаг ниитын түлөөлэгшэд физкультурын хүдэлмэриие hайнаар эмхидхэжэ, спортын олон янзын зүйлнүүдээр нилээд hорёо, мүрысөөнүүдые үнгэргэдэг болоhон байна. Энэ талаар Улаан-Үдэ хотын комсомолшууд болон физкультурын хүтэлбэрилэгшэд hайн амжалтатай. Эдэнэрэй үүсхэлээр город дотор волейбол, баскетбол, футболой талмай бэлэдхэгдэжэ, энээндэ олон спортсменүүд хабаадуулагдаhан байна. Мүнөө үедэ республика дотор 100 мянгаад хүн физкультура, спортын мүрысөө, hорёонуудта хабаадалсажа, өөhэдынгөө бэе махабадые хатуужуулан, зориг шадабаряа дээшэлнэ. Спортын хүдэлмэридэ олон зониие хабаадуулха талаар республикын «Труд», «Ажалай резервэ», «Спартак», «Урожай» бүлгэмүүдэй коллективүүд hайн үрэ дүн туйлажа шадаа. Эдэ үдэрнүүдтэ республикын физкультура, спортын коллективүүд өөhэдынгөө бааза, спортын зал, талмай, стадионуудые үбэлдэ бэлэдхэжэ байнхай. Илангаяа санын баазануудые hайнаар түхеэрхэ асуудал бидэнэрэй урда табигдана. Санын мүрысөө, hорёонуудта олон хүниие хабаадуулхын зорилгоор хүдөө, тосхонуудта санын hайн hайн баазануудые эмхидхэхынтээ хажуугаар, айл бүхэндэ санаар hоригшодтой болохын тула залуушуулай дунда эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха ёhотой байна. Иигэжэ, эртээнhээ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаагүй hаамнай санын спорт миин зүндөө хүгжэжэ, алдаршахагүй юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ республика дотор үнгэргэгдэhэн санын мүрысөөндэ 40000 хүн хабаадалсажа, тэдэнэй гурбан хүндэнь СССР-эй спортын мастер гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоhон байна. Санын мүрысөөндэ иимэ олон хүниие хабаадуулжа шадахынгаа хажуугаар, конькигаар урилдагшадай тоое үсөөрүүлhэн байнабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ конькигаар урилдагшад coohoo нэгэшье хүн мастерай нормо дүүргэжэ шадаагүй. Энээниие юугээр тайлбарилхаб гэхэдэ, нэн түрүүн, hайн дуранай спортын бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэд hайн баазатай болохын түлөө оролдоногүй, конькиин мүрысөөндэ залуушуулые үсөөн хабаадуулна гэжэ сэхэ хэлэе. Тиихэдэ залуушуулые спортдо дуратайгаар хүмүүжүүлдэг хүүгэдэй спортын hургуулинууд хурдан, солбон конькишадые мүнөөдэр болотор бэлэдхээгүй байhаниинь гайхалтай. Үбэлые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула hайн дуранай спортын бүлгэмүүд, физкультурын коллективүүд мүнөөнhөө каток, талмай, үхибүүдэй наадаха, hолжорхо түхеэрэлгэнүүдые бэлэдхэхэ зэргэтэй. Энэ талаар хүдөөгэй спортын бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэд бэлэн—гол, горхон, нуур сөөрэм дээрэ аятай зохид елүүр түхеэржэ hадаха арга боломжоёо муугаар хэрэглэнэ. Илангаяа Хойто-Байгалай, Баргажанай, Хориин, Кабанскын аймагуудай комсомолой хүтэлбэрилэгшэд, «Урожай» бүлгэмэй хүдэлмэрилэгшэд дээрэ дурсагдаhан асуудалые сат соонь шиидхэжэ шадаха хэдышье ехэ аргатай аад, мүртэй юумэ хэдэггүй, эмхидхэдэггүй байна.

Республикын спортын бүлгэм болон эмхинүүдэй союзай Совет спортын бүхы заал, байра байдалые сат соонь түхеэржэ, тэндээ үбэлэй спортын хүдэлмэри, hорёо үнгэргэжэ байхаар бии байгаа спортын заалнууд, талмайнуудые графигаар хүдэлгэхэ гурим зохёонхой. Тиигээтүй hаамнай, зарим хүтэлбэрилэгшэд спортынгоо заалые энэ тэрэ коллективүүдтэ үгэхэ болоходоо «с гүй, ээзэлгэдэнхэй» гэжэ Теэд тэрэниие шалгажа ү үнэн дээрээ тиимэ бэшэ Жэшээнь, хүдөө ажахын инсти хүтэлбэрилэгшэд жэл бүхэндэ юумэ хэлэжэ байдаг болонхо

ВЛКСМ-эй Центральна Ко hурагшадай дунда хүмүүжүү физкультура, спортын хүдэ улам hайжаруулха гэhэн комсомолой организацинуудай нэ табинхай. Тиимэhээ манай публикын спортын бүлгэмүүд гуулиин hурагшадай дунда тын хүдэлмэри hэргээхэ бо hуралсалай энэ жэлдэ 100 haa дээшэ hурагшад хэшээлээ лэнхэй. Залуу үетэниие спорт ратайгаар хүмүүжүүлхын зори hургуули бүхэндэ физкультуры шээл үнгэргэгдэнэ. Энээнэй х гаар зарим hургуулиин хүтэ лэгшэд физкультурын хэш энэ тэрэ предмедээр hэлгэнэ. дой hургуулинуудай дэргэдэ тын тусхай талмайнууд бии. эдэ талмайнууд физкультуры дай хэшээлээ үнгэргэхэдөө хэр шухала зүйлнүүдээр хангагда Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэри hургуули бүхэндэ спортын мэри hэргээхэ хэрэгтэ hанала дуулха ёhотой, уялгатайшье.

1963—1964 онуудай үеда публикын физкультурна колл вүүд спортын талаар ажхил мүн hуралсалай ехэ хүдэлмэ жэ, шадамар бэрхэ, солбон ш олон спортсменүүдые бэла байна.

Үбэлэй үедэ болохо ехэ мүр нүүд тусхай график түсэбэй үнгэргэгдэхэ. Спортдо олоор баадалсажа, эрхим амжалта хыетнай хүндэтэ спортсме таанадта хүсэгдэнэ.

М. КАЛАГАНСК
республикын спорт
бүлгэм болон эмхинүү
союзай Соведэй түрүүлэг

ЗАНШАЛТА ХОРИН НАЙМАДАХИ

Алтан намарай дунда hара — октябрьда дулаан үдэрнүүдэй үзэгдэдэгынь хэндэшье мэдээжэ. Тиибэшье үнгэрэгшэ амаралтын үдэр бүрхэг, хүйтэншье hаань, республикымнай нииислэл Улаан-Үдэ хотын ажалшад үйлсэ, талмайнуудтаа гаража сэнгэhэн байна. Хүнгэхэнөөр хубсалhан согтой хүхюун хүбүүд, басагад эртэ үглөөнhөө эхилээд иишэ тиишээ hүндэлдэнэ, энэ тэрэ асуудал хоорондоо зүбшэнэ. Эдэнэрнай зулгы зохид зунай спортын мүрысөөнэй хаhын дүүрэhэндэ зорюулан — «Правда Бурятии» газетын заншалта хорин наймадахи эстафетын урилдаанда хабаадалсахаар суглараа бшуу.

Үргэн Буряад оронойнмай солбон хурдан басагад, хүбүүд бултадаа баяр омогорхолоор дүүрэн. Ушарынь хэлэхэдэ, эдэнэрэймнай олонхидынь намарай үедэ колхоз, совхозуудтаа ошожо, баян таряа хуряалсажа, ехэ таряа гүрэндэ тушаалсажа ерэhэн байна. Республикымнай таряашадай энэ амжалтань манай түрэл парти, правительстваар үндэрөөр сэгнэгдэжэ, амаршалгада хүртэбэ. Энээндэ городоймнай залуушуулай, илангаяа спортсменүүдэй хубита ехэ.

Үдэрэй эгсэ 12 час. Урилдаанда хабаадалсахаар ерэhэн 82 команданууд coohoo эгээн түрүүлэн наймаан жэлэй hургуулиин бүлэг басагад урилдаанай харгы нээбэ. Хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада, угтамжын хүгжэм ирагуу гоёор зэдэлжэ, түрүүшүүл харагдажа эхилбэ. Фиништэ хүрэжэ ерэгшэднай хэд бэ гэхэдэ, 48, 39-дэхи hургуулиин түлөөлэгшэд Калашникова Галя, Барышникова Валя гэгшэд түрүүшын хоёр hуури эзэлбэ ха юм. Басагадай удаа, тус hургуулиин эдир хүбүүд урилдаанай харгыгаар ана мана тулалдан далда ороно. Эдэнэрэй дунда үбсүүндээ «дүрбэ» гэhэн номертой хүбүүд илангаяа хурдан солбоноор гүйлдэжэ, этап бүхэндэ түрүүлэн хүрэнэ. Тиигэжэ фиништэшье ерэхэдээ эдэнэрнай эрхимлээ.

Удаадахи хоёр hууриие 41, 48-дахи hургуулиин түлөөлэгшэд Антюхин Витя, Стопник Витя гэгшэд эзэлээ.

Эдиршүүлэй hүүлээр арба нэгэн жэлэй hургуулиин спортсменүүдэй дунда баhал шанга тулалдаан эхилбэ. Жэл бүриин урилдаанда амжалта туйладаг 65, 20-дохи hургуулиин hурагшад дахинаа шалгарна. Эндэ 65-дахи hургуулиин Александрова Люда эрхимлээ. 20-дохи hургуулиин Михалева Галя гурбадахи, 42-дохи hургуулиин Ляхова Галя хоёрдохи hуури эзэлнэ. Хүбүүд coohoo хоридохи hургуулиинхид түрүүлээ. Хоёрдохи, гурбадахи hууринуудые 42, 65-дахи hургуулиин команданууд эзэлнэ.

— Удаадахи ээлжээнэй урилдаанда техникум болон училищиин коллективүүд гарахань,— гэhэн сонсхол тэдэнэй түлөөлэгшэдые тугшаруулна. Эдэнэр coohoo үнгэрэгшэ жэлэй чемпион — медицинскэ училищиин команда эгээл hайн сат харуулжа, дахинаа хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнэ. Хабарай эстафетэ дамжуулгада эрхимлэhэн ба рай училищиин команда хоё hуури эзэлээ. Эрэшүүл cooho сотехническэ училищиин ко эрхимлээ. Удаадахи hуурин железнодорожно, хэлхеэ хол техникумүүдэй команданууд нэ. Үйлэдбэриин коллектив дунда болоhон тулалдаанда кал» командын түлөөлэгшэ лий Семенов хэнhээшье урил фетээ асарна. Хоёрдохи, гу хи hууринуудые барилгашада равлениин, дүлиишүүлэй ко нууд эзэлээ.

hүүлшын урилдаан. Энэ дааида городоймнай дээдэ h линуудай болон спортын бүл дэй шамбайшуул хоорондоо шантаар тулалдаба. Эхэнэр дундаhаа · багшанарай инсти команда эрхим дүн харуулаа. ажахын институдай, ЛВРЗ-га манданууд удаадахи hуурин эзэлнэ. Эдэнэрэй удаа урил эрэшүүл аяар 14 минутын т да хоорондоо тулалдаа. Юуб дэ, түгэсхэлэй мүрысөөндэ ха hан эдэнэр шэнэ маршрута Телецентр хүрөөд, гэдэргээ г хэ байhан. Тиимэhээ түлөө бүхэн хамаг хүсэ шадалаа h холтой энэ урилдаанда гарг

Урилдаанай эхилhээр 14 м 44,8 секундын үнгэрөөд ба Владимир Агафонов («Труд») рүүтэй бүлэг фиништэ хүрэжэ нэ. Хоёрдохи, гурбадахи hуу дые «Ажалай резервын», ба рай институдай командануу лээ.

...Энээгээр «Правда Бурятии зетын заншалта эстафетэ дү эрхимлэhэн команда бүхэндэ жуулгын кубок, грамота бари даа.

Б. ЦЫРЕМПИЛ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Эдиршүүлэй түрүүлhэн 20-дохи hургуулии манда.

Л. Хайдуровай фо

Ороной киностудинуудта

«БЕЛАРУС-ФИЛЬМ»

МИНСК. «Беларусьфильм» киностудида хэдэн картинанууд ороной экранда гарахаар бэлэн болоjо байна. Тэдэнэй олонхиинень залуу режиссернууд табиха юм. Режиссер Б. Рыцаревэй табижа байhан «40 минут до рассвета» гэжэ фильм дайнда ябаhан хуушан сэрэгшэдэй хуби заяан тухай хөөрэхэ байха. Совет засагай түрүүшын жэлнүүд тухай, эб найрамдалай түлөө залуу Совет гүрэнэй тэмсэл харуулhан «Москва-Генуя» гэжэ түүхэтэ революционно фильм бэлэн болонтуу байна.

Вера Хоружей гэжэ белорус арадай алдарта басаганай hайн hайхан дурасхаалда зорюулагдаhан «Песня о Веронике» гэжэ фильм Вильнюс городто буулгагдана. Фильмын режиссёр А. Виноградов.

«МОЛДОВА-ФИЛЬМ»

КИШИНЁВ. Бессарабида революциин урда тээ болоhон түүхэтэ тэмсэл, эсэгэнэрэйнгээ дайшалхы эдир наhа экран дээрэ hэргээн харуулхые үнииhөө хойшо хүсэдэг байгааб, — гэжэ «Молдова-фильм» студиин режиссёр Эмиль Лотяну хөөрэнэ. «Ждите нас на рассвете» гэжэ уран hайханай фильм тэрэнэй түрүүшын томохон хүдэлмэри болоно. Молдавиин студиин хуушанай оператор Л. Проскуровай буулгаhан кадрнууд Бессарабида болоhон граждан дайнай дүлэтэ үйлэ хэрэгүүдые hэргээн харуулна. Картинын геройнууд—зургаан яhанай түлөөлэгшэд. Тэдэнэр ондо ондоо замаар ябажа, революциин халуун дүлэн соогуур хатуужан гарана.

«ГРУЗИЯ-ФИЛЬМ»

ТБИЛИСИ. «Палиастоми» гэжэ уран hайханай үргэн экрантай шэнэ фильм республика дотор харуулагдажа эхилбэ. Грузиин мэдээжэ кинорежиссёр республикын арадай артист Сико Долидзе энэ фильмые табиhан байна. Грузиин элитэ ехэ уран зохёолшо Эгнате Ниношвилиин (XIX—XX зуун жэлэй эхин) зохёолоор табигдаhан тус фильм Грузиин таряашадай урдаhаань хүндэ хүшэр, балар харанхы байдал, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэhэн тухай түүхэлэн хөөрэнэ.

«ТАДЖИК-ФИЛЬМ»

ДУШАНБЕ. Хүсэ ехэтэй Вахш мүрэн булангирта ногоон долгинуудаа намдууханаар эбхэрүүлнэ. Тэрэ мүрэнэй олон hалаата адагуудта, хүнэй ябашагүй сагаан хулhата шэрэнгинүүд соо өөрэ янзын байдалтай «Тигровая балка», гэжэ Урда Таджикистанда оршодог суута заповедник бии. Халуун hалхинай hулахан hэбшээндэ намилзан байhан сагаан хулhан hонирхомоор түүхэнүүдые шэбэнэн байдаг.

Тэдэнэй нэгыень таджик кинематографууд шэпнэн абаа ха.

«Таджикфильм» студиин директор Насреддин Исламов оператор Евгений Кузин хоёр «Тигровая балка» гэжэ үргэн экранда харуулагдаха үнгэтэ фильмые үнэн болоhон үльгэр гэжэ нэрлэдэг юм. Фильмын гол герой бугын нялха тугал. Тэрээгээр дамжуулан заповедниигэй атлаг тунга байгаалитай, амитанай аймагай ажабайдалтай харагшад hонирхон танилсана.

Хангун гэжэ уянгата hайхан нэрэтэй тэрэ тугалхан түрүүшынхеэ сэнгэхэеэ гаража, нүхэдтэеэшье, дайсадтаяашье ушарна. Теэд тэрэнэй эгээн hайн нүхэрынь хүн болоно.

Таджигай нииислэлэй олониитэ тус фильмые ехэ hонирхолтойгоор угтан абаба.

Хэблэл тараалга эхилбэ

Зэдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхозой Инзагатын отделенидэ хэблэл тараалга эхилээ. Газетэ, журнал захилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, 1964 онhoo нэгэ жэлээр захюулhан колхознигууд олон. Жэшээлхэдэ, колхозой главна агроном М. Перетолчин «Правда», «Сельская жизнь», «Советская Россия», «Правда Бурятии», «Молодежь Бурятии», «Джидинская правда», «Учительская газета», мүн «Огонек», «Октябрь», «Здоровье» ба «Картофель и овощеводство» гэжэ журналнуудые захяа. Хонишон Т. Доржиев «Сельская жизнь», республиканска, районно газетэнүүдые, хамта 5 янзын газетэ захиба. Залуу почтальон Валентина Замбуранова ехэ оролдолго гаргана. Мүнөө хамта дээрээ Инзагатын отделенидэ 100 гаран хэhэг «Буряад үнэн», 70-аад хэhэг «Правда Бурятии», 80-яад хэhэг «Джидинская правда», хэдэн олон центральна газетэ, журналнууд захигдаад байна.

Колхознигуудай дунда хэблэл тараалгые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэб,— гэжэ В. Замбуранова хөөрэнэ.

Д. Доржиев.

ГРЕЦИДЭ hУНГАЛТЫН БОЛОХЫН УРДА ТЭЭ

Ноябриин 3-да Грецидэ парламентын hунгалта болохонь. Үдэр үнгэрхэ тудам hунгалтын урда тээхи тэмсэл орон дотор улам бүри хурсадажа байнхай. Национальна радикальна союзаар (ЭРЭ) түлөөлэгдэдэг баруунай үзэл баримталагшадай гүрэнэй аппарадые гартаа барижа байhан, демократида харша хуулинуудай Грецидэ хүсэндөө байhан хүндэ хүшэр эрхэ байдалда демократическа хүсэнүүд энэ тэмсэл хэжэ байна. Томо капиталистнууд хадаа ЭРЭ-ын hунгуулиин урда тээхи кампаниие мүнтэ зөөреэр бардамаар хангана, тиихэдээ засаг түрые энэ хархис партиин гарта дахяад үлөөхэ оролдолго гаргана гээшэ.

ЭРЭ-ын удамаршa, урдынь премьер-министр Караманлис hунгалтын урда тээхи үгэ хэлэхэдээ, коммунизмда эсэргүүгээр шанаhан, хэрбээ засаг түрые гартаа абаад байгаа haa, оппозициин удамаршадые түрмэдэ хаахаб гэжэ сэхээр занаhан, парламентын эрхые хизаарлаха, демократиие дараха зорилгоор конституциие хубилгаха шухала байhан тухай мэдүүлhэн байха юм. «hунгалтын үдэрэй ойртохо тудам Караманлисай зонхилон захирха гэhэн эрмэлзэлгэ бүри эли болоjо байна» гээд «Элефтерос тинос» гэжэ газетын тэмдэглэhэниинь тушаан болоhон ушар бэшэ байха юм.

Болохоёо байгаа hунгалтын үедэ дахяад мэхэ гохын гаргагдаха бодото аюул бии гэжэ Грециин хэблэл заахадаа, яhала үндэhэ баримтатай байна. hунгагшадай списогүүдтэ хэдэн дахин нэрэеэ бэшүүлhэн 600 мянга шахуу хуурмаг hунгагшад бии гээд газетэнүүд мэдээсэнэ.

1961 ондо парламентын hунгалтын болоходо мэхэ гохо гаргагдаhан байгаа. Иигэжэ зоргоороо аашалалдалгаhаа уламжалан, Грециин олониитэ ехээр зэбүүрхэhэн байха юм. Энэ hунгалтын дүнгүүдые үнэнтэ бэшэдэ тоолохын түлөө, шэнэ демократическа hунгалта үнгэргэхын түлөө арад зон хоёр жэлэй туршa соо тэмсэл хээ. Энэ оной майда депутат Ламбракисые фашис этэгээдүүдэй харата муухайгаар алаhанhаа хойшо демократиие хамгаалха тэмсэл тон ехээр шангадаhан байха юм. Арад зоной угаа ехээр уур сухалаа хүрэhэнhөө уламжалан, Караманлисай правительство тушаалhаа бууха баатай болооhэн. Тэрэнэй орондо байгуулагдаhан (ЭРЭ партиие түлөөлдэг) Пипинелисэй захиргаанай правительство гэдэг мүн лэ засагаа удаан саг соо барижа шадаагүй. hунгуулиин кампаниин үедэ байгуулагдаhан шэнэ правительствые дээдэ сүүдэй түрүүлэгшэ Мавромихалис толгойлдог.

ЭРЭ парти оронoo найма шахуу жэлэй туршa соо зонхилон захиржа байгаа бшуу. Эдэ жэлнүүд муу жэлнүүд байгаа гэбэл, экономиконь улам саашадаа унаа, грек арадай байдал бүри муудаа. Жэшээлхэдэ, мүнөө үедэ грециин гадаадын үри 700 миллион доллар, доторойнь үри 16 миллиард драхм болодог байна. Оройдоошье хүдэлмэригүй, мүн хүсэд бэшэ ажалтай хэдэн зуу мянган хүн орон дотор бии. Ажамидаран hууха зөөригүй дээрэhээ хахад миллион хүн гү, али арбан зургаан грекhээ нэгэниинь олзо бэдэрхын тулада гадаадын оронуудта гаража ошонхой. Грецидэ олон зоной хабаадалгатай забастовконууд болоjол байдаг, мүн засагаархидай зоргоороо аашалалгые буруушааhан демонстрацинууд хэгдэнэ. Арад зоной зэбүүрхэлгын ургаха тудам полициинхид демократуудые хашана, хэhээнэ, фашис этэгээдүүд алалга, хюдалга үүдхэнэ.

Зүүнэй үзэл баримталдаг нэгэдэмэл демократическа партиин (ЭДА) эмхидхэhэн hунгалтын урда тээхи митингдэ хабаадагшадта Афинын полици hаяхан добтолго хээ. Тэрээнhээ уламжалан дүшэ гаран hунгагшад шархатаа. Энэ баримта юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, демократида эсэргүүсэн тэмсэхэдээ хархис этэгээдүүд юушье хэхэеэ сээрлэнэгүй. Демократуудай, тэдэниие дэмжэгшэдэй hунгалтын урда тээхи тэмсэлдэ haaд ушаруулхын тулада али бүхы арга хэрэглэгдэдэг байна.

Грециин демократическа хүсэнүүдэй ашa туhые харадаг ЭДА парти хадаа эли тодо программатайгаар hунгалтые угтахаяа байна. Энэ парти хадаа НАТО-до Грециин хабаадалгада эсэргүүсэн, орон дотор хариин сэрэгэй баазануудые байгуулгада эсэргүүсэн, олониитын болон гүрэнэй ажабайдалые демократическа шэнжэтэй болгохын түлөө эрид шангаар тэмсэнэ, политическэ хэрэгүүдээр хаалтада hуугшадые сүлөөлхэ, компартиие нюуса бэшэ байдалтай болгохо эрилтэ хэнэ, олониитэ ажалшадай байдал hайжаруулха талаар тодорхой хэмжээ ябуулгануудай программые дурадхана, хариин монополинуудай тоноолгоhoo оронойнгоо баялиг хамгаалхые уряална. Эдэ эрилтэнүүдынь орон дотор ехээр hайшаагдадаг, Грециин олониитын зүгhөө үргэнөөр дэмжэгдэдэг байха юм.

ЭДА-гай ударидагша Пасалидис hунгалтын урда тээхи митинг дээрэ иигэжэ хэлээ: «ЭДА хадаа арадай ашa туhын түлөө эрид шангаар тэмсэнэ, тиимэhээ ЭДА-е гансаардуулхые, парламентда түлөөлэгдэлгыень хаhахые эрмэлзэдэг баруунай үзэл баримталдаг хүсэнүүд ЭДА-е галзуу муухайгаар үзэн ядана. Эдэ түсэбүүдынь урданшье таhалдуулагдадаг байгаа, мүнөөшье таhалдуулагдаха. Хэн дайсадынь, хэн ханинарынь болоноб гэжэ Грециин арад мэдэдэг, бидэнэр арадай найдабаряа үзүүлхэ байhандань этигэнэбди».

ЭРЭ партиин хархис этэгээдүүд ямаршье мэхэ гохо гаргаа haa, зүүнэй үзэл баримталдаг нэгэдэмэл демократическа партиин парламентда түлөөлэгдэлгые хаhажа шадахагүй гэжэ баталан хэлэжэ болохо байна. 1961 ондо болоhон hунгалтын үедэ элдэб мэхэ гохо гаргахадаашье иимэ юумэ хэжэ шадаагүй hэн.

Болохоёо байгаа hунгалтын үедэ бүхы патриотическа хүсэнүүдэй нэгэдэмэл ябуулга хангахын түлөө тэмсэхэдэнь ЭДА-да олон бэрхэшээлнүүд тохёолдоно. Дээрэ хэлэгдэhэнhээ гадна, үшөө нэгэ бэрхэшээл тохёолдоно гэбэл, жэжэ буржуйнарай Центрэй союз гэжэ томо оппозиционно партиин хүтэлбэрилэгшэд hунгалтын урда тээхи тэмсэлэй үедэ шууд сэхэ хараа шугам баримталдаггүй байха юм. Баруунай үзэл баримталагшадай политикада эсэргүүсэхэ зуураа, тэдэнэр демократическа хүсэнүүдые эмхигүй болгохые эрмэлзэнэ гэбэл, ЭДА-гай политикада hэжэг түрэнэ, тэрэнэй тала баригшадыень Центрэй союзай түлөө дуугаа үгэхыень уряална.

Демократическа хүсэнүүдэй хамтын ябуулга хангаха зорилгоор ЭДА ехэ оролдолго гаргадаг. Тиихэдэнь Центрэй союзай удамаршад өөhэдынтөө хүсөөр ЭРЭ-ые илахабди гэжэ бардамаар мэдүүлдэг байха юм. Теэд урдын дүй дүршэл юун тухай гэршэлжэ үгэнэб гэхэдэ, демократическа хүсэнүүдэй эмхигүй байхада баруунай үзэл баримталагшадта hунгалтын үедэ таарамжатай болоjо үгэдэг.

Центрэй союзай баримталдаг хараа шугам хадаа демократиин түлөө, орониие экономическа болон социальна талаарнь шэнэдхэхын түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ ехэ хоро хүргэнэ гээд Грециин демократическа хэблэл тэмдэглэнэ.

Баруунай үзэл баримталдаг ЭРЭ партиие гансахан лэ Грециин капиталистнууд дэмжэдэг бэшэ юм. Грециин хэблэлэй тэмдэглэhэнэй ёhoop, НАТО-гой олон хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад hүүлэй үедэ Грецидэ ерээд ошоhон байха юм. Тэдэнэр ЭРЭ партиин удамаршадта талархадаг дээрэhээ болохоёо байгаа hунгалтын үедэ юу хэхэ байhан тухайнь али бүхы зүбшэл тэдэндэ үгэдэт байгаа.

Америкын сенатор Голдуотер Афинын «Дейли ньюс» гэжэ газетэдэ hаяхан интервью үгэхэдөө, ЭРЭ партида туhалха зорилгоор 1961 оной парламентын hунгалтада США-haa Грецидэ байдаг посольство хамааралсаhан байгаа гэжэ хэлээ. Мүнөөнэйшье hунгалтада иимэ хамааралсалга хэгдэжэ болохо гэжэ Грециин олониитэ тоолоно.

hунгалта хүрэтэр үсөөхэн үдэр үлэбэ. hунгалтын урда тээхи тэмсэл улам бүри шангадажал байhаар. Энэ тэмсэлэй дүнгүүдhээ Грециин саашадаа бэелүүлхэ политическэ хараа шэглэл дулдыдаха байна.

Д. БОЧАРОВ.
(ТАСС).

Газар хүдэлөөд абаа

Кабанскын сейсмическэ с циин мэдээсэhэнэй ёhoop, тябриин 29-нэй үглөөнэй часhaa (нютагай сагаар) жэ, бага зэргээр газар хүдэ абаа. Үглөөнэй 11 час 14 нута 50 секундада үзэгд хүдэлөөн тиимэшье ехэ гаагүй. Хоёрдохёо газар дэлхэдөө 11 час 45 минута секундада болоо. Энэнь рес ликын газар нютагуудта балл хүсэтэйгөөр үзэгдөө. лынь Байгалай эрьедэхи вал гэжэ газарта тудаа.

Ф. ФОМИН,
Кабанскын сейсмическэ
станциин директор.

Редактор **Ц. ОЧИРОВ**

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00564. Зак. 563